

20

10.
1675,29
be

15

F. N. F

FERIAS

PRÆSIDE

JOH. GEORG. SIMONE, D

PUBLICE DISCUTIET

SEBAST. HENRIC. Weber, N.P.C

VVALHUS. EICHSFELD

AUTOR

JENÆ. DIE. XXVII. MARTII. A. C. M. DC. LXXV

TYPIS. MULLERIANIS

96
P

REHLS

JOH. GEORG. SIMONE D.

SEBASTIANUS RICHARDUS

—————

L. S.

Non Pauci dantur L. B. qui eam de juris scientiâ imbibere sententiam, ac si ejusdem studium cum homine religioso exiguum, cum rebus verò divinis nullum planè haberet commercium, eaque propter sit à pietatis studioso colendum minus, quo magis cælica tandem meditari satagit Palatia. Sed hi sunt ferè, qui veræ justitiæ ignari de quolibet honesto ferociter judicant, cæcoque impetu ex utili promiscuè æquum dimetiuntur. Nam si cordatius perpenderent Jurisprudentiam arctissimò esse vinculò & lege quasi sororiâ cum Theologiâ conjunctam, errorem hunc suum, si non planè deponerent, certè condecenter mitigarent. Astuti nullorum illi, nisi vulgi inexper-tis, capiunt animos, sic optimo jure solidæ doctrinæ inscii audiunt, rerumque simul, quas tamen jactitant, vel minimè periti. Sunt equidem, largior, permulti, qui jus hinc inde variè detorquent, technas mirificas in obtinendo adhibentes. Sunt alii, confiteor, non rariores, qui benè formatum processum nostrum doli sipariis protervè involvunt, clientulorum loculis lascivè inhiantes; nequaquam

tamen in idem justitiæ parentabunt, aut facto suo per-
 verso veritatem mundo subducent. Valeant igitur
 turpissima hæc terræ pondera, nefasque improbi
 detestanda carcinomata. Ab his nimirum deni-
 que effectum, ut Fridericus III. Imperator Jurium
 Doctores ignominioso non tantum mercenariorum
 titulo dehonestaverit, sed, tanquam inutiles apicum
 captatores, aulis etiam tribunalibusque Principum
 in totum ejici jusserit. Imitatus præceptum, ut fie-
 ri solet, Rex est catholicus celebris Ferdinandus, qui
 suo vicario severè injunxit, caveret sedulò, ut ne sub-
 transferendis in novi orbis Colonias comprehen-
 deretur Causidicus. Enimverò licet cornicentur
 inimici scientiæ juris caninè obloquentes; id po-
 tius dicant de putridis rabulis, queis præ justitiâ pe-
 cunia curæ: Stat sua virtus vero Papiniano, quæ
 nunquam deseret causarum Patronum. Manent
 Digesta Justitiæ templum, quæ ejus sacerdos à Codi-
 ce sacro divellere nescit. Sic ultimò justum cum fi-
 de conspirabit: Sic sanctitas rei cum juribus par-
 tium: sic recta ratio cum casu proposito. Quæris
 Exempla? FERIAS sisto, quæ circa has licita
 sint, L. B. tibi committens, Confido affectibus, quos
 ipsemet corrigas, tenuis ingenii mihi met ipsi jam du-
 dum conscius. Ad sis proinde ausuro Jehova, feria-
 rum Autor & Dator supreme! Sic tandem ce-
 det feliciter labor; hoc fretus tutami-
 ne calamus finiet.

*vid. Limn
 de Jur. Pu
 bl. l. 4. c. 8.
 num. 18.*

*Auth.
 Comit. ol.
 Ratisbon.
 p. 4. n. 129*

*l. i. §. 5.
 C. d. V. J. E.*

Thes. I.

Thes. I.

Manum igitur operi adaptans prolixus non ero in componendis iis, quæ *ὀνοματολογία* seu definitionem nominalem spectare possunt. *Etymologiam* quod concernit, varias scio, easque non uniformes Dd. de derivatione feriarum opiniones. Alij enim à feriendis hostiis & victimis ferias dictas volunt, huc allegantes locum *Gellij Noct. Attic. l. 4. c. 6.* ubi feriarum præcidanearum mentionem facit, *add. Fest. l. 6. Jodoc. Damhouder. prax. Civil. c. 119. n. 3. Zes. n. 1. VVesenb. n. 2. ibique Bachov. ff. h. t. it. Perott. cornucop. p. 26. n. 29. Brisson. Form. Antiq. Pop. Rom. l. 1. pag. 18. Hopper. de Art. Jur. l. 2. c. 3. Vollrath. in Oper. Analyt. Jur. ad tit. de Fer. n. 2. & Hunn. ad Treutl. vol. 1. Disp. 5. th. 9. lit. B.* qui insimul easdem à ferendis epulis, eò, quod his diebus olim litari solitum fuerit, deducunt. Alij ferias, quasi foerias intelligunt cum *Azon. in Summ. C. n. 1. h. t. Hostiens. in summ. n. 1. Erasm. Ungep. ad tit. X. de Fer. n. 2.* quia præstant vacationem ab iis, quæ in foro (quod à ferendo dictum, *Varro. de Ling. Lat. l. 1.*) judiciali tractari & agi consueverunt, *l. 9. ff. de Feriis.* Ego opinionem primam atque secundam, tanquam satis probabiles, non rejicio; ultimam, utpote in congruam, non sequor.

Thes. II.

Quoad *Homonymiam* notandum arbitror (1.) ferias accipi *Latissime* juxta ea, quæ *Calvisius in Chronolog.* refert, Constantinopolim sc. fuisse dedicatam anno Christ. 320. d. 10. Maji feriâ primâ, & quosdam habuisse feriam secundam: Quâ ratione in dictis quoque quinque diebus videbantur esse feriæ. Verum diem solis vocare solebant primam

nam feriam, ut monet *Joh. de Sacr. Buss. in Comput. Ec-*
cles. diem Lunæ nominabant secundam feriam, & sic de-
inceps, atque ita sex dies appellabantur feriæ, & septimus
Sabbathum, *Cujac. ad. c. 1. x. de Fer.* Idque propterea fa-
ctum fuisse scribunt, quod professorum dierum appellati-
ones à Gentilibus Philosophis originem sumserint, idcirco
illa feria secunda, tertia, quarta, quinta & sexta, ut & Sab-
bathum Judæorum erant dies Juridici, in quibus scilicet li-
cebat exercere judicia, *l. 8. C. de Fer.* nisi in illos dies festum
incideret; & per consequens dies Lunæ, Martis, Mercu-
rii, Jovis & Veneris dicebantur quidem, nec tamen erant
feriæ, *Pac. ffag. decretal. ad t. X. de Celebr. Miss. Cujac. ad*
dict. c. 1. X. de Fer. Melius eos rem egisse autumo, qui (2.)
strictè, prout & ego hac vice, ferias accipiunt pro diebus
cessationum & quietis à processu civili, ob causas tam hu-
manas quàm divinas, ita quidem, ut tùm opponantur di-
ebus juridicis, ex *arg. l. 7. pr. l. 2. & l. 9. C. h. t. Dn. Struv.*
Syntagm. Jur. Civil. Disp. 4. th. 33. Quanquam me quoq;
non lateat (3.) strictissima vocis significatio, quam *Bachov.*
ad Wesenb. ff. t. de Fer. allegat, secundum quam Feriæ sal-
tìm sumuntur pro iis, quæ Deo ejusq; Majestati in specie
dedicatæ sunt, & sic sumuntur in *Rubr. ff. de Fer. vid. Dn.*
Struv. Exerc. 5. th. 33. Hinc ansam procul dubio arripuit
Volrath. cit. oper. Analyt. Jur. n. 3. h. t. statuendi, Ferias
esse ex numero eorum, quæ dicuntur *ωρεῖς ἢ ἂν εἰς ἕνα*,
ad unum vel ab uno; cum secundum prius dicantur de fe-
riis ordinariis, publicis, solennibus & sacris; *καὶ τὸ ἕτερον*
de reliquis speciebus analogis. Sed non opus esse puto
propterea novam analogorum attributionis defensionem
exstruere: Quia feriæ, quas sacras dixi, non sunt privatis
potiores, quàm scilicet feriæ, sed tantummodo potentiores,
quàm sacre, *Marant. in spec. aur. part. 4. distinct. 16. n. 82.*
quia

quia non itidem his, ac prophanis, de consensu partium potest renunciari, *Bald. in l. c. de Fer.* Et contra Prophanæ posteriores habentur, non quatenus feriæ, sed quatenus prophanæ, & non æque ac illæ, in honorem Dei, sed privatorum favorem, introductæ. Ut proinde definitio feriarum univocè iisdem, & quidem optimè competat, quæ traditur *th. 4. Addatur Dn. Valent. Berger. Diss. Logic. 3. s. 3. th. 5.*

Thes. III.

Synonymiam quod attinet, dicuntur Feriæ alio nomine Dies Feriati, *l. 2. ff. de Fer. (vel Feriatici, Gloss. ad textum h. l.) l. 6. l. 9. h. t. l. 36. de recept. qui arbitr. l. 12. de publ. Judic. l. 11. S. 6. Ad L. Jul. de Adult. l. 4. C. Quom. & quand. Jud. sent. l. 2. inf. C. de temp. & repar. appellat. Menses Feriati, l. 5. C. de fer. Justicium; eò quod illis diebus Jus stare nec progredere, *Gell. lib. 30. c. 1. Hunn. ad Treutb. vol. 1. disp. 5. th. 9. lit. B. Dies Festi & Festivi, Azor. in Summ. Cod. de Feriis. n. 1. in fin.* Quamvis alii sub feriis tanquam sub genere, *arg. l. 7. & l. fin. C. de Fer. dies festos comprehendere velint. cum Donell. 24. Com. 7. Nefasti dies, Ovid. in Fast. Coras. 3. Miscell. 18. n. 11.* At inquis, dies nefasti dicuntur omnes, quibus agere non licet, & opponuntur feriis, sive in prophanum, sive in divinum usum introductis. Ergo vindemiæ erunt festi dies? Respondeo: Fasti dies erant, quibus Prætori licebat fari: *Do. (Judicem) Dico (Jus) Addico (bona) Varr. 5. de Ling. Lat. Rossin. c. 3. l. 4. Antiq. Rom. & Coras. ad S. postea. n. 3. l. 2. ff. de O. J. quibus verbis munus Judicium constare dicebatur Gregor. Tholos. l. 47. Jur. Univers. c. 2. Connan. l. 7. Comm. c. 9. n. 5.* His fastis opponebantur nefasti dies, juxta illud *Ovidii*:*

Ille nefastus erit, per quem tria verba silentur.
Festis autem diebus opponuntur *profesti*, ut videre est ex *Plauto in Aular.* Quare feriæ æstivæ & autumnales sunt

sunt dies profesti, & nihilominus nefasti, atque ita latius
patent profesti dies, quàm nefasti. Constat quidem in
hoc dissentire *Coras. ad §. 33. n. 7. l. 2. ff. de O. J.* profestos-
que dies non discernere, quem tamen parum curo,

Thes. IV.

Describunt communiter ferias, quod sint dies ab Acti-
bus Judicialibus vacui, *l. 5. ff. l. 7. l. fin. C. c. 1. c. fin. ibiq. Ungep.
de Fer. Trentl. vol. 1. Disp. 6. th. 9.* vel quibus jus non dicitur,
nec sui potestatem facit Judex, *Althus. lib. 2. Jurispr. c. 21.*
Item: sunt strepitus judiciarii quies, & ejus, quod agen-
dum est, facta suspensio, *Arnold. de Reyger, Proc. Jud. Disp.
4. th. 1. Id. in Thesaur. pract. n. 2. verb. Ferie.* Aut: sunt
dies, quibus aures litibus vacare debent, *Perez. in pralect.
ad Cod. n. 1. h. t.* Similiter, secundum *Andr. de Vaulx. in pa-
rat. ad Decret. n. 2. h. t.* sunt dies seu tempora, quibus fo-
rensis strepitus & contentioe Jurisdictionis exercitium
planè conquiescere jubetur. Quanquam feriæ propriè
loquendo non sint dies, sed accidens potius s. adjunctum
dierum, & per Metonymiam collocetur interdum subje-
ctum pro adjuncto. Mallem igitur cum *Hedemann. Disp.
5. ff. th. 15.* ferias dicere qualitatem sive adjunctum quo-
rundam dierum ab actibus quibusdam (præsertim judicia-
libus) vacationem præstans.

Thes. V.

An illæ dilationum pars sint, inter Dd. Juris nostri
non convenit. Ego, cur ab affirmativâ recedere debeam,
non video cum *Cujac. in parat. Donell. lib. 24. Comment. c.
7. Perez. in Pralect. ad Cod. n. 1. h. t. Andr. Vallens. in pa-
rat. ad Decretal. n. 1.* Dissidentem habeo *Gyphanium in
Oecon. Cod. inter ferias & dilationes ita distingventem:*
quod illæ ipso jure, hæ autoritate Judicis tribuantur. Un-
de etiam *Trentl. vol. 1. disp. 5. th. 10. & in not. lit. A.* ferias
ita

ita definit, ne comprehendant sub se dilationes à LL. desti-
natas. Sed latior est dilationum significatio, cum feriæ ut
plurimum sint necessariae, uti illæ, dilationes sc. in genere sic
dictæ, saltem arbitrariæ. Nam non inconcinnè *Wesenb. in
parat. ff. de Fer. n. 10. & in parat. C. de dilat. n. 2. Hahn. in
Not. ad Wes. n. 13.* dilationes partiuntur in legitimas in spe-
cie sic dictas, arbitrarias quæ tempus quidem habent à lege
sed arbitrium, & conventionales seu merè arbitrarias.
Atq; ita sub dilationibus comprehenduntur feriæ.

Thes. VI.

*Causa efficiens feriarum est summus cujusq; territo-
rii Princeps, quod haud obscure colligitur ex l. 4. C. de Fer.,
ubi nemo jure saltim Magistratus Kemp. administrans
à autoritate suâ ferias condere valet, Jung. Bart. & Jason. ad
l. 4. ff. h. t. Reinking. de Regim. Sec. & Eccles. l. 3. d. 1. c. 2. n. 5.
Hahn. ad Wes. n. 1. h. t.* Secundum observantiam Imperii
nostri eodem jure pollent Status in suis territoriis vigore Au-
tocratias, sive sublimis Jurisdictionis territorialis, quam
patrimonialiter tenent, *vid. Ming. de superiorit. territori-
al. c. 1. n. 15. p. 936.* quæ cum perinde, ut Majestas, occupa-
tur tam circa sacra, quam profana, *Lampad. de Republ. Ro-
man. Germ. p. 3. c. 10. n. 2.* incongrua videtur quaestio:
an Status Augustanæ Confessionis hoc jus exerceant autho-
ritate Episcopali, an verò quæ Principes seculares? Habent
siquidem se res sacræ & profanæ, respectu Majestatis, cu-
jus analogum allegata Jurisdictio repræsentat, objectivè,
non efficienter; adeoque jus aliquod activè non causantur,
quin potius, tanquam passiones, permittere debent se à Ma-
jestate vel ejus analogo dirigi ac disponi. Non obstat fa-
ctum Jerobeami, quem propter permutationem Festi ta-
bernaculorum poenâ affectum esse volunt, *vid. Dedekenn.
Thesaur. Consilior. Theol. & Jurid. p. 2. Sect. 6. n. 2. p. 11 37*

B

pos-

Posset enim hoc exemplum specialiter referri ad Deocrati-
am Populi Judaici, ratione cujus Deus semper supremum
directorium etiam in ipsum Regem sibi reservaverat. Alii
præterea, uti *Venator in Analys. Jur. Pontific. q. 2.* consue-
tudinem causæ efficienti feriarum adjiciunt, quam quidem
admitto, ita tamen ut semper Majestatis confirmationi pa-
riter ac abrogationi sit subjecta. Opponunt alias ii,
qui juri civili unicè se mancipant, & magistratibus
mediatis etiam (qui tamen Majestatis causata sunt) causam
efficientem attribuunt, *l. Præsides. 4. ff. de Feriis.* Quia
Præsides Provinciarum messis & vindemiarum causâ so-
lent tempus statuere: Ergo præter Principem alii quoq;
Magistratus ferias constituunt. Sed *dict. l. Præsides.* est
non de feriis indicendis, sed de constituendo tempore mes-
sis & vindemiarum quod pro locorum & temporum va-
rietate interdum maturius & brevius, interdum tardius &
longius statuitur, *Anton. Faber. in Rational. ad dict. l. Præsi-
des. 4.* Aliter respondet *Hottom. Disp. 5. ff. 8. 18. Pac. Enant.
cent. 1. q. 82.* distinguentes inter solennes & repentinas fe-
rias, quod hæ ab Imperatore extra ordinem indicantur, *l. cit.
4.* illæ ab aliis quoque, veluti Præsilibus Provinciarum &
similibus statuuntur, *dict. l. Præsides.* Deinde objiciunt *pr. l.
Si in aliam. 7. de Offic. Procons.* ubi Proconsul ferias dare dici-
tur. Respondeo, quod dictum *princ. l. 7.* non simpliciter ve-
lit per Proconsulem ferias dari, sed apponat hæc verba: *Se-
cundum mores & consuetudinem, quæ retrò obtinuit.* Ergo
Præsides & Proconsul non tribuunt ferias suâ autoritate,
sed secundum consuetudinem *dict. princ. l. 7.* permittunt
illas, & tempus determinant. Denique, movetur illud:
Quemlibet Magistratum non modò ferias, à Principe vel
lege indictas, posse pro ratione & maturitate fructuum
moderari, *dict. l. Præsides. 4. l. 1. §. 2. & seq. ff. de Fer. sed.
& Coss.*

& Coss. Civitatum ex consensu Decurionum ferias repen-
tinas indicare propter adventum Principis, seditionem, in-
cendium, aliasq; causas. Etenim oppidano Magistratui li-
cet concedere statuta, per *l. omnes. 9. ff. de J. & J. & l. item.*
6. in ff. quod cujusq; Univers. idq; statutum appellatur lex
localis, *dict. l. 6. in pr. Coras, ad l. de quibus. 32. n. 17. ff. de*
LL. Ergo & ferias præfinire permittitur non solum Impe-
ratori, sed & inferioribus Magistratibus & Civitatibus Ad
hoc excipio cum *Vves, in parat. ff. de Fer. n. 4.* distinguen-
dum esse inter ferias generales & locales. Generales ap-
pellantur Imperiales, utpote ab omnibus Imperii Civibus
observandæ, *l. 4. C. de Fer. & ideò si administrator & alius*
Magistratus, (vid. Cujac. ad Novel. 60. c. 2.) edixerit ferias,
illæ eximuntur nomine *dict. l. 4.* & non vocantur feriæ, si-
ve Imperiales, sive generales, cum hæ à solo Principe indi-
cantur, *dict. l. 4.* Locales a. ferias condunt etiam inferiores
Magistratus, frei autoritate Majestaticâ Reip. cui sublant, si-
quidem & olim fuerunt privatae feriæ, *Macrob. 1. Saturnal.*
c. 16. & Petr. Greg. Tholos. l. 2. Syntag. 7. Univers. c. 16.
Rosin. Antiq. Rom. l. 4. c. 17. p. 419. Huc facit, quod & Epi-
scopi de Jure Canonico in suis Diæcesibus introducant feri-
as, *c. fin. x. de Fer. Jung. Vallens. in parat. Decretal. n. 17.*
h. t. Magnif. Dn. Schröter in Resolut. diff. LL. Cod. ad l. cit.
4. Interim non probo, quod videatur *Vvesenb. loc. cit. l. 4.*
C. de Fer. interpretari velle de Judicibus solum pedaneis &
municipalibus: sive n. Judices sint Pedanei sive Munici-
pales, sive Magistratus, prohibentur indicare ferias genera-
les *dict. l. 4. verb. Administrator.* His adde, quod *l. cit. 4.*
sit Constantini, cujus tempore ejusmodi judex sublatus *arg.*
l. 2. C. de Pedan. judic. vid. Hahn. ad Vvesenb. h. l. n. 4.

Thes. VII.

Causa finalis feriarum est præter cultum Dei, memo-

B 2.

riam

riam Sanctorum & honorem Principis, etiam requies laboris. Rescripserunt enim Imperatores, æquum esse, ut illi dies feriarum maneant, quos ad requiem laboris annus indulgentior sive fertilis excepit, quominus essent Juridici. Hic finis congruit cum Jure divino, nimirum quod laboribus aliquod detur spiramentum, *Exod. XX, 10.* Secus esse quoad ferias necessarias, nempe æstivas & autumnales, putat *Bart. in l. 1. C. de Agr. & Cens. lib. 11.* quod sc. illis minime fruatur destitutus agris & vineis, quasi finis necessariorum feriarum sit sola occupatio circa messem vel vindemiam; quam tamen opinionem restringit *Spec. in tit. de Fer. §. 1. n. 8.* ad hos, qui neque per se, neque per alios sunt occupati. Verum hanc sententiam rejiciunt indistincte *König. in Proc. c. 41. n. 4. & Speckhan. Cent. 1. q. 62.* putantes & his prodesse, qui neque per se, neque per alios sunt occupati. Etsi quippe finis feriarum quoad messem vel vindemiam sit, ut fructus colligi possint; attamen hic finis respicit solum illos, qui occupati sunt circa rem rusticam, *l. 1. in Princ. ff. de Fer.* Est enim & alius finis generalior, qui describitur in *pr. l. 7. C. de Fer.* dum inquit Imperatores, requiem laboris dari singulis annis duos menses, unum æstivis fervoribus mitigandis, alterum fructibus autumnalibus decerpendis; Ergo finis harum feriarum est, ut non solum agricolæ & occupati circa rem rusticam sint à litibus vacui, sed ut illæ feriæ omnibus in genere profint, *Wesenb. in parat. ff. de Fer. n. 7. Zanger. de Except. p. 2. c. 7. n. 7. Carpz. qui p. 1. Const. 3. def. 22.* sententiam hanc sequenti firmat præjudicio: *Dasß Beklagter N. N. gestalten Sachen nach für ungehorsam nicht zu achten: Sondern er ist auff anderweit vorgehende gebührende Ladung zu erscheinen / und vorigem Urtheil nachmahls Folge zu leisten schuldig.* Aliter addit *l. 1. C. de Agr. & Cens.* respondet *Bachov. ad Treutl. vol.*

i. D. s. t. h. o. lit. D. scilicet in eâ tractari de oneribus personalibus, ad quæ rustici tantum, in messibus occupati, extrahi & avocari prohibentur.

Thes. VIII.

Objectum sive *materia*, circa quam feriæ versantur, sunt actus Jurisdictionales, tam publici, quam privati, & quidem non tantum juxta *Vvesenb. ad tit. de Fer. n. s.* jurisdictionis contentiosæ, sed etiam voluntariæ. Non enim sufficit actus considerasse, qui in feriis prohibentur, sed etiam, qui concedi debent. His adde, quod confundere videatur Autor ille actum ipsum cum modo considerandi actum: quandoquidem hic perinde in faciendo & licito, atque in omittendo & illicito tempore feriarum consistit. Urgeri quidem posset, actus licitos in feriis non prohiberi; ergo non opus esse, ut de iisdem feriæ tractent. Ast illud ipsum quæritur, quinam & in quantum illi sint, qui concedi debeant quoad cessationem ab operibus in materia substratâ.

Thes. IX.

Forma feriarum consistit in observatione temporum à lege determinantum. Exempla videmus in *l. 2. C. de Fer.* Etiam si hanc non à Rom. Imperatoribus, sed Gothicis Regibus, Tholosanis, & Hispanis (quorum cælo & caloribus magis convenit) diu post occasum Imperij Rom. inventam esse, uno ferè ore Interpretes contendunt, & propterea Glossis & Commentariis dignari nolint, *Vvesenb. loc. cit. add. Cujac. de divers. tempor. prescript. c. 1. Magnif. Dn. Strauch. Ex. ad ff. 24. aph. 1. cum Goldast. prefat. tom. 3. const.* qui Regi Gothorum Theodorico eandem adscribunt, cum quibus concordat *Godofr. in notis ad Gloss. h. t.* qui eam anteduo ad maximum secula in Fradinianis additam esse testatur. Interim ipsa *Glossa* Autorem ejusdem inscri-

bit Imperatorem Constantinum, cum contra *Florentina* editio cum *Haloandro Imper.* Theodosium præfigant. Quicquid rei sit, ego in hisce dubiis conjecturis contentus sum eatenus, quod certò sciam, tempora legi sæpè citatæ inserta mores nostros non abhorrere; de cetero, an lex hæc Codicis Justiniani sit spuria (ut probabile, cum non reperiatur in exemplaribus antiquioribus manuscriptis) an genuina, altius hîc non rimabor, reservaturus reliquum, si fortè quid adjiciendum, ad materiam & considerationem temporum Messis & Vindemiarum specialem.

Thes. X.

Dividuntur feriæ in Jue nostro in solennes & non-solennes sive repentinas, *l. sive pars. 3. C. de Dilat. l. 26. §. 1. feria. 7. ff. ex quib. caus. maj. in integr. Gail. 1. obs. 53. n. 12.* Solennes sive ordinariæ, anniversariæ & perpetuæ feriæ dicuntur, quæ quotannis recurrunt, *l. 2. & l. 7. C. h. t.* Non solennes sive repentinæ, extraordinariæ & temporales feriæ sunt, quæ nullâ certâ lege, nec tempore ordinario conclusæ, sed extra ordinem incerto tempore & subito indicuntur, ut ob res prosperè gestas, vel in honorem Principis, *cit. §. si feria. 7. & l. 1. C. h. t.* vel ob lucem publicam, *Vvesenb. in parat. ff. de Fer. n. 3.*

Thes. XI.

Non obstat divisioni traditæ (1.) quod feriæ etiam dividantur in privatas & publicas juxta *Tholos. lib. 2. J. Univers. Syntagm. c. 15. n. 3.* quia non de privatis alicujus familiæ vel collegij feriis, sed de publicis duntaxat, hic agitur. At de illis familiarum vel singulorum feriis vide *Macrob. l. 1. Saturnal. c. 16.* Nec (2.) quicquam facit, quod urgent, publicas ferias distribui in stativas, conceptivas, imperativas & nundinales, *Revard. l. 5. varior. c. 19. Rosin, lib. 4. c. 17. Antiquit.* Non igitur erit sufficiens divisio

visio

visio feriarum publicarum in solennes & repentinas. Resp.
enim, *stativa* sive statæ feriæ certis & constitutis diebus fie-
bant & toti Populo communes erant, ut dies Dominicus.
Conceptiva sive conceptæ feriæ quotannis à Magistratibus
vel Sacerdotibus concipiebantur in dies certos & incertos,
ut feriæ Latinæ, l. 2. §. & *hæc. 33. ff. de O. J.* quibus La-
tinis populis in signum æternæ pacis cum Romanis in mon-
te Albano ex instituto Tarquinij superbi convenientibus
dabatur visceratio, & fiebat distributio crudæ carnis, *Dio-*
nyf. Halicarnass. l. 4. Muret. ad tit de Orig. Jur. l. 2.
S. 33. pag. 52. Coras. ad dic. §. 33. n. 6. & Zas. n. 13. Impera-
tiva sive imperatæ feriæ per Cols. vel Prætores pro pote-
statis arbitrio indicebantur, ut cum lapidibus plueret, injun-
gebatur vacatio ab omni opere per novem dies, *Cic. l. 3. ad*
Q. Fratr. In *nundinalibus* feriis pagani & rustici negotiis
propriis vel mercibus provisuri nono die conveniebant,
Petr. Greg. Tholos. dict. c. 16. n. 9. in Syntagm. Sed illa divi-
sio feriarum est ab antiquitate desumpta, non ex LL. nostris,
quæ tamen à nostrâ divisione LL. stabilitâ non abhorret.

Thes. XII.

Annon etiam secundum LL. nostras segregandæ sunt
indictæ feriæ à solennibus & repentinis? Ita quidem vo-
lunt Dd. communiter, *vid. Spec. de Fer. §. 1. n. 2. & seqq.*
constituentes tria membra feriarum, ut quædam sint solen-
nes, quædam repentinae, quædam verò indictæ, nempe
feriæ messium & vindemiarum. Hos sequitur *Coras. ad*
S. 33. n. 18. & seqq. l. 2. ff. de O. J. inquiens: leges nostræ
alias faciunt ferias messium & vindemiarum, l. 1. & 3. ff. de
Fer. alias repentinas, quæ pro natâ occasione indicuntur,
l. 3. C. de Dilat. & quasdam solennes, quæ sc. religionis
causâ observantur, ut dominici & cæteri dies sacri, l. 2. 3. 7. &
ult. C. de Fer. Verum nihil impedit, quominus ferias colli-
gen-

gendorum fructuum causâ comparatas subjiciamus solen-
nibus. Nam & hæ feriæ sunt solennes sive anniversariæ,
Cujac. in parat. h. t.

Theſ. XIII.

Subdistinguntur autem feriæ solennes, quod illæ factæ
sint ob causam vel divinam, vel profanam. *Ob causam di-*
vinam dedicatæ sunt feriæ cultui divino, recurrentes vel
hebdomatim, vel annuatim. Illius exemplum præbet
dies quisque septimus, qui apud nos est dies Solis, secundum
l. 3. l. 7. C. de Fer. in quibus præcipitur, ut omnes judices ur-
banæque plebes & cunctarum artium officia venerabili
hâc die quiescant. Notat quidem *Johan. de Sacr. Bust. in*
comput. Eccles. appellationem illam dierum Solis, Lunæ
Martis, Mercurij, Jovis, Veneris & Saturni duxisse or-
tum à Gentilibus Philosophis, quemlibet diem septimanæ
ab illo Planetâ denominantibus, qui dominaretur in
primâ diei illius horâ, (quod etiam factum probat ex *Dion.*
Cass. l. 37. Histor. Rom. Guilielmus Estius ducentis ferè annis
post Christum natum) & propterea Christianos, ut Hiero-
nymum & alios religiosos viros, illis appellationibus, quæ
à Gentilibus impositæ sunt, non uti voluisse probabile non
tantum, sed & certum est, *add. Azo ad l. omnes. 3. C. de Fer.*

Theſ. XIV.

Cur verò, qui Christi nomen profitentur, his nomini-
bus abstinere debeant, non video. Et, si hoc movit Hiero-
nymum, quod ab Ethnicis dies illi hoc nomen sint sortiti,
miror, quin nominis Dei usurpatione interdixerit. Ut de
Die Solis iam saltim dicam, causam potius habemus, ut anti-
quum nomen retineamus, quàm mutemus. Illo enim Sol
justitiæ, (quâ appellatione Christus apud *Proph. Mal. 4. 2.*
vocatur) è sepulchro iterum egressus mundum illustravit
atque exhilaravit, *Marc. XVI.* Illo die missione Spiritus S.
tenebras

tenebrās, quæ per lapsum primorum Parentum factæ erant, depulit & abegit, *Act. 11, 1.* Vocabulum illud Germanicum *Sontag* dictum esse volunt q̄s. *Wersühntag* / quia Christus hâc die resurgens nos in gratiam apud Patrem cœlestem restituit, *vid. Conrad. Dieter. Inst. catech. p. m. 138.*

Thes. XV.

Dies hic vocatur aliàs *неделя* sive Dominica, *Apoc. 1, 10.* propterea, quod illa primùm Salvatorem nostrum, vidit Dominum mortis, imò Ducem clarissimis ditatum triumphis, certissimis de omnibus suis hostibus locupletatum victoriis. Et his postmodum de causis in locum diei Sabbati successit. *Jung. Martin. Chemnit. de Leg. Dei. pag. 137.* Ad quem autem hujus rei mutatio referatur autorem, neque apud Theologos, neque Jctos certi habemus quicquam. Sunt qui ad Christum ipsum, nec desunt, qui ad Apostolos vel alios referant. Ex illis est *D. Calovius* qui in *Comment. ad Genesin p. 247.* affirmat: *non nisi autoritate divinâ ipsius Christi & ob gravissimam causam, utpote memoriam resurrectionis, qui eâ die per resurrectionem spem vivam veri & æterni Sabbati nobis adduxit.* Ab hoc non dissentit, è Reformatis *Frid. Wendelinus Comp. Theol. Christ. p. penult.* Atque à Christo ipso Apostolos hujus diei celebrationem accepisse tradit *Justinus Martyr* omnium Scriptorum Ecclesiasticorū, qui nunc extant, post *Clementem Rom. Polycarpum & Ignatium* antiquissimus, *Apol. 2. pro Christ. ad Anton. Imper. add. Ludovic. Bail. in Prax. Pietat. c. 21. q. 1.* Argumenta pro hâc sententiâ possunt evolvi apud *Joh. Ad. Osiand. in Tract. de Sabbath, th. 9. pag. 112. & seqq.* Ex illis, qui sc. Apostolis adscribunt, lubet adducere *Diet. l. c. p. 137. q. 71. Georg. Myl. ap. Dedekenn. p. 3. sect. 6. num. 2. Consil. Theolog. Hülsemann. cap. 12. breviar. Theolog. §. 15.* in quibus, ut à Judaicâ se Synagogâ separarent, diem Dominicum religiosa solennitate habendum sancitum, & omnem gloriam Sab-

c

bati

bati Judaici in eum transferri decretum. *Eusebius* Constantinum, qui circa initium sec. IV. vixit, hujus translationis agnoscit autorem, *l. 4. de vitâ Constant. c. 18.* Verum, quod successivè hæc mutatio sit introducta, deducit *Reincking. l. 2. c. 1. cap. 2. de R. S. & E. Osiand. cit. Tract. pag. 105. & seqq.* ad quos Benevolum Lectorem remitto.

Theſ. XVI.

Verum hic nova quæstio emergit, quo jure scilicet S. Ecclesia hanc surrogationem sibi sumere potuerit? Adversari siquidem videntur *cap. XX. 8. Exod. & cap. V. Deut. 12. & seqq.* ubi Sabbati, nec Solis dies, debet esse quies ab opificibus civilibus & oeconomicis regulariter die profesto tractandis. Constat quoque Apostolos Judæorum Sabbatum aliquoties celebrasse, *Act. 16, 13.* Ex his & similibus argumentis multi etiam ex Christianis Judaizantes evincere conati fuerunt, diem præcisè & formaliter septimum adhuc hodiè sacris esse destinandum. Sed tamen, ut his fiat satis, dicimus cum *Dn. Calov. l. c. p. 246. ad Genes.* Sabbatum, quod Deus ad sanctificationem Nominis sui observari à nobis vult, dupliciter considerari, vel ratione moralitatis, vel ratione circumstantiæ temporis. Ad illud spectat, quod non tantum tempus quoddam, sed dies aliquis integer septimanæ divino cultui relinquatur. Proinde rectè asserit *H. Grotius d. J. B. & P. l. 2. c. 20. S. 45. n. 2.* à quo dissentit *Dn. Ziegler. pag. 474.* quod, qui hoc violat, mundum à Deo creatum esse (puta per consequentiam) neget. Et eo usque hoc præceptum moralitatem aliquam involvisse certum est, ut non solum post statum corruptum, sed & (secundum Lutherum) si permansissemus in statu innocentiae nos obligasset; sic enim ille, si Adam, inquit, in innocentiam stetit, etiam habuisset diem septimum sacrum, hoc est, eo die docuisset posteros de voluntate & cultu Dei, laudasset Deum, gratias egisset, obtulisset, aliis diebus coluisset agrum, curasset pecora, imò etiam
post

post lapsum habuit sacrum illum diem septimum, hoc est docuit illo suos, id quod testatur oblatio filiorum Abel & Cain. Igitur Sabbatum ab initio mundi destinatum est ad cultum Dei. *Ad hoc pertinet*, ut septimus definitè dies inter Judæos sanctificaretur. Abrogatis verò ceremoniis Judaicis, *cap. 2. ad Coloss. v. 16. & seqq.* optimo jure libertatem hanc sibi vindicant Christiani. Sicuti enim illi Sabbatum in memoriam creationis mundanæ; sicuti in memoriam creationis spiritualis diem Dominicum celebrant; *Addantur Ludov. Bail. Prax. Piet. c. 21. n. 1. Calixt. Theolog. Moral. pag. 62. König. in casib. Consc. pag. 37. & 38. D. Schollius, tom. 4. Diss. 5. th. 10. p. 95. Dieter. in Inst. Catech. p. 38. Hülsemann. in breviar. theol. c. 12. S. 15. Puffend. de jur. N. & G. l. 2. c. 3. S. 20. Oslander in Not. ad Grot. l. 1. c. 1. th. 17. obs. 4.*

Th. XVII.

Diem itidem hunc Solis festum esse, & rectè talem nominari posse, patet ex *pr. l. fin. C. de fer.* ubi Imperatores à genere ad speciem inferunt, dies festos esse dedicatos Majestati altissimæ, & diem Dominicum semper esse honorabilem & venerandum: unde in *cit. l. 7. C. h. t.* dies solis sive Dominicus in eadem numeratur observatione, quâ alijs sanctissimi dies, ita ut necesse sit parem haberi reverentiam diei Solis, sicut alijs festis. Est enim festorum omnium caput, *Zepper. in Explanat. L. L. Mosaic. l. 4. c. 9. fol. 332.* Propterea *Gloss. Germ. ad Landrecht. art. 10. n. 5. l. 2. ait:* Diem Sabbati esse præstantissimam & antiquissimam feriam, *in verb. unter allen Seyertagen aber ist der Sonntag der vornehmste / & Exod. XX. & c. l. X. de Fer. c. Sabbato. dist. 3. de Consecrat.* Da stehet / Gott habe im Alten Testament gebothen / daß man keine Arbeit des Sonntags thun soll / als auffm Acker / im Weingarten / mit Pflügen / Mehen / Heu samlen / Sämen / Roden / Hacken oder Steine brechen / auch keine Kauffmannschafft / noch

E 2 Hand

Handwerck treiben / oder End schwehren / *add. Paul. de
Castr. ad. l. fin. C. de Fer. n. 1.* Secernunt autem vulgò Domi-
nicum diem à festis diebus : uti quoque, ratione materiæ, quæ
in festis publicè explicari solet, unum festum altero præstan-
tius dicitur, unique plures, quam alteri, tribuuntur dies, idcir-
cò *Rönig in Proc. c. 41. n. 1.* facit mentionem der grossen Feste.
Th. XVIII.

Dubitant tamen Dd. hic (I.) An dies Solis referri debeat
inter magnas ferias ? Dies enim solis in eadem habetur obser-
vatione, quâ alij sacri dies, uti *thesi præc.* demonstratum : inde
concludendum videtur, diem quoque Solis contineri sub ma-
gnis feriis. Contrarium in Praxi observat Camera Imperia-
lis, in quâ sub magnis feriis non continetur dies Solis,
Schvvanm. in Process. Cameral. l. 1. c. 25. n. 3. & 4. Decisionis
loco dicendum reor, in mentione magnarum feriarum Came-
rali non respici, quatenus dies est sacer, sed quatenus multi dies
concurrunt, integrasque septimanas, vel etiam majores judici-
orum vacationes, priusquam elabantur, continent ; hinc je-
juniorum & caniculares dies ad magnas etiam referuntur ferias
Petr. Denais. de Jur. Cameral. c. 140. Interim quod in eadem
observatione habeatur dies Solis, quo festum Natalis Christi,
& parem reverentiam tribuere debeamus diei Solis, sicuti fe-
sto Nativitatis Christi, juxta *l. cit. omnes. 7. verb. in eadem. C.
h. t.* id accipiendum est secundum subjectam materiam, quod
sc. in die Solis æquè cessare debeat strepitus judiciarius, prouti
in Natali Domini, Festo Paschatis, vel Pentecostes, & per
consequens dies Solis non sit juridicus, sed sacer & solennis.
Quamvis aliæ quoque magnæ festivitates dentur, quæ in Ec-
clesiâ celebrantur, quas in *thesi præc. cit. Rönig. die grosse Feste*
nominat. Sic, dum *Luc. VI. 1.* dicitur Sabbato secundo-pri-
mo, (de quo latius differentem vide *Calixt. Cont. Evang. l. 4.
c. 1. pag. m. 157.*) *Osiand. in Comment. ad dict. vers. 1.* monet,
Sabbatum

Sabbatum secundo-primum nominari diem octavum alicuius
festivitatis, cum quædam festa Judæorum ita octiduum dura-
verint, ut primus & octavus dies essent celeberrimi, & inter-
medij parum à profestis differrent. Unde in *c. 4. X. de Fer.*
legitur festum Pentecostes carere octavis, id est, octavâ die;
sive Dominicâ primâ post Pentecosten, non Pentecosten re-
coli, sed festum S. S. Trinitatis celebrari, *Cujac. in comm. ad*
c. 2. X. de Fer. In nostris itidem Ecclesiis non octavam agi-
mus, id est, octavo die post Pentecosten non idem festum re-
petimus, sed novum Trinitatis festum habemus. Septem
dies præcedentes, & septem sequentes dies Paschæ vel Natalis
Domini sunt feriati, secundum *l. 2. C. h. t.* vel, ut habetur in *c.*
pen. 15. q. 4. septem diebus ante natalem Domini usque in octa-
vas Epiphaniæ, & à quinquagesimâ usque ad octavas Paschæ
sunt feriæ. Verum illa jura apud nos non servantur, de qui-
bus in *thesibus seqq.*

Th. IX.

Nec minus controversum est (2.) An dies Solis septima-
nam inchoet, an finiat? Ego, stante hâc hypothesi, quod
dies Solis ex libertate Christianâ in locum diei Sabbati assum-
ptus fuerit, eundem septimanam finire putarem, cum mihi
hoc natura & ratio formalis *n. 7.* importet, qui semper reflexio-
nem habet ad *tò unum.* Quod si verò diem hunc Dominicum
præcisè pro octavo accipiam, prouti probabile est, primis in-
ter Christianos temporibus hoc, ne ordo computandi inter-
vertatur, susceptum fuisse, negare nequeo, ab eodem septima-
nam inchoari: quo procul dubio inclinât *L. ultim. C. Theodos.*
de Spectacul. Joh. de Sacr. Bust. l. c. qui refert, Hieronymum
aliosque diem primum septimanæ nominare diem Domini-
cum sive primam feriam. Hinc facilis etiam est responsio ad
argumenta eorum, qui volunt, perinde diem Solis in septima-
nâ atque primum diem Paschæ vel Pentecostes celebrandum
esse.

Th. XX.

Est autem diei Solis ut & ceterarum feriarum, quibus aliud à lege tempus non est præfinitum, spatium unius diei per *l. omnes. 3. Pr. C. de Fer.* & dies à mediâ nocte præcedente incipit, & sequentis noctis mediâ parte finitur, *l. more. 8. ff. de Fer.* Non obstat (1.) *l. 2. §. cuiusque. 1. de V. S.* Cuiusque enim diei major pars est horarum septem primarum diei, non supremarum, hoc est major & melior pars diei à summo manè usque ad vesperam. Ergo dies non incipit à mediâ nocte. Ast distingvendum erit inter diem naturalem, *diçt. §. 1.* & civilem, *diçt. l. 8. Cujac. in Comment. ad ff. §. 1.* Civilis dies inchoatur à mediâ nocte usque ad mediam noctem sequentem, *diçt. l. 8. in verb. more Romanorum.* cuius diei usus est in contractibus & dilationibus, *Hering. de Fidejuss. c. 20. n. 30. & Costal. ad diçt. l. 8.* Naturalis dies ab ortu Solis ad occasum durat, *diçt. §. 1.* Is habere dicitur duodecim horas, quam rationem computandarum horarum in Italiâ observari tradit *Cujac. ad diçt. §. 1.* Apud nos dies naturalis cum luce minuitur & augetur, *Alciat. ad diçt. §. 1. n. 7.* ac ille dies naturalis refertur ad exercitium iudicij. Iudices enim pedanei sive dati sedere jubentur à matutino tempore usque ad occasum Solis, *Auth. 82. c. 3. & C. consuluit. 24. x. de Offic. & potestat. Jud. delegat.* Quamvis cuiusque loci consuetudo quammaximè sit ponderanda, *Gail. 1. obs. 53. n. 4. & Schrader. de feudis, p. 9. c. 7. n. 39. arg. l. si locus. 59. de Judic.* Opponunt (2.) *l. denique. 3. §. minorem. 3. de minor.* ubi dies incipit ab horâ nativitatis & currit de momento ad momentum, & *l. quâ atate. ff. qui testam. fac. poss.* Verum & his repono, in casibus, quibus certum tempus certumque initium destinatum est, sumitur principium ab illâ horâ, quæ ponderari jubetur in illis casibus; Si de ætate hominis quæritur, initium diei constituet hora nativitatis, *diçt. l. 3. §. 3. & diçt. l. 5.* aliàs, quando nihil refert, quâ horâ sit actum, & saltem

tem certo die quid fieri iubetur, tunc locus erit *dict. l. 8. de Fer.*
& *ibi Anton. Faber in Ration.* Pari modo tempus interpo-
nendæ appellationis vel leutationis currit à momento horæ,
in quo sententia publicata est, *l. 1. §. interdum. 5. ff. quand. ap-*
pelland. sit. Moller. ad Const. Elect. c. 9. n. 8. p. 1. Estque tem-
pus decennii continuum, ita ut & feriæ solennes includantur,
l. 1. C. de Fer. Gail. 1. obs. 130. n. 5. Denique afferunt *C. 1. x. de*
Fer. Dies quippe Dominicus à vesperâ in vesperam celebran-
dus, *dict. c. 1. & c. quod die. 6. dist. 75.* Ast itidem respondeo,
dies, more Romano, à mediâ nocte incipiuntur, & finiuntur
sequenti mediâ nocte, *dict. l. 8. de Fer. & dict. C. consuluit. 24.*
X. de Offic. Jud. deleg. Sed quoad reverentiam & veneratio-
nem dies Dominicus incipit pridie vesperæ, & desinit sequenti
vesperâ, *dict. c. 1.* Nisi loci consuetudo aliud introduxerit,
dict. c. 1. & seqq. & ibi. Cuiac.

Th. XXI.

Sed quid Juris, si secundum Calendarium Gregorianum
est dies Solis, neque respectu Calendarij nostri? Nec Actoris,
nec Rei, sed Judicis feria observabitur, *arg. l. si fundus. 6. de*
Evict. l. semper. 34. ff. de R. J. l. testium. 3. §. fin. ff. de Testib.
Gail. 2. obs. 123. n. 2. Arnold. de Reyger. Process. Judic. Diss. 4.
th. 9. add. Andr. Vallens. in parat. decretal. n. 10. h. t. Verum
rectius *Franzk. ad ff. n. 27. h. t.* monet, hoc facile concedi posse,
ubi una saltem religio viget, si verò diversæ, uti juxta Pacem
Religionis de Ann. 1555. in *Recess. Aug. §. und damit solcher Friede.*
& Instrumentum Pac. Cæs. Suevic. Osnabrug. de Ann. 1648.
cap. 5. §. 8. & seqq. & cap. 7. in Imperio nostro Romano Ger-
manico tolerantur, vix hoc præcedet, *jung. Dn. Struv. Exerc.*
5. th. 63 Syntagm. J. C. Dn. Strauch. Dissert. ad ff. 24. aph. 11.
Bachov. ad Treutl. vol. 1. D. 5. th. 9. lit. F. Dn. Fritsch. in ad-
dit. ad Reyger. Thesaur. verb. n. Feria. 2. Et sic utrumq; Calend-
rium observari in Camerâ Imperiali referunt *Schryvann. in*
Process.

Process. 2. 25. n. 4. Blum. in Proecess. Cam. lit. 62. n. 4. Etsi enim respectu terminorum computandorum, productorum, signandorum, item in exhibendis supplicationibus, edendis decretis, expediendis processibus, atque aliis actibus Judicialibus vetus stylus ex inveteratâ consuetudine obtineat, & sic olim in Camera d. 14. Jul. Anno. 1583. conclusum fuerit: **Das der alte Calender in Außbringung der Processen soll gebraucht werden.** *vid. Autor. dec. Cam. sub. verb. Calendarium.* Feriæ tamen hucusque & secundum vetus, & novum Calendarium (ut monui) celebrantur, donec conformitas Calendariorum introducatur, de qua Status Imperij jam olim egere, sed spretis variorum consiliis res effectû caruit, *Dn. Ahasver. Fritsch. p. 1. Elect. Jur. Publ. c. 15.* & in futura Comitit translata, *Recess. Imper. de Anno 1654. §. Ob auch wohl.* Eodem modo in Comitiiis aliisque conventibus publicis Imperij nostri festa secundum utrumque Calendarium celebrantur, *cit. Fritsch. manual. Jur. Publ. p. 74.* Plura de Calendario Gregoriano vide in *Disput. D. Arcularij Tom. 1. disp. Theol. Mar. purg. disp. 50. & ap. Dedekenn. Consil. Theol. p. 1. Sect. 6. num. 1. pag. 1135.*

Th. XII.

Cur verò discrepantibus Calendariis nec actoris, nec rei, sed judicis observentur feriæ, ratio sumitur ex *arg. dict. l. semper. 34. ff. de Reg. J.* Quod non immeritò sequamur regionem, in quâ litigatur. Quemadmodum enim testamentum dicitur subsistere secundum solennitates, quæ usitatæ sunt in loco testamenti conditi, *Reusner. de Testam. p. 1. c. ult. n. fin. per l. si fundus. 6. de Eviction. Gail. 2. obs. 123. n. 2. & 3. Köppen. q. 55. n. 2.* ita quoad ordinatoria & præparatoria judicij (i. e. quoad formam & solennitates processus judicialis) attendenda sunt consuetudo & statuta loci, in quo litigatur, sive actor & reus sint ejusdem fori, sive non; sive clericus laico, sive laicus clericò

clerico controversiam moverit, *Panorm. ad c. 9. n. 10. X. de For. compet.* Idcirco respiciendum ad ferias loci, ubi causa agitur, nec ad illas, quæ sunt in domicilio litigatorum usitata, *Gilken. ad l. cunctos. 1. n. 17. C. de summ. Trinit. per l. 3. §. fin. ff. de testib. in verb. que. consuetudo in eâ in quâ judicat. & l. cum Clericis. 25. in fin. C. de Episcop. & Clericis.* Non obstat (1.) *dict. l. si fundus. 6. ff. de Evict.* ubi locus contractus, nec locus iudicii perpenditur. Distinguendum enim inter ordinaria & decisoria iudicii: In his, quæ pertinent ad causæ decisionem, spectatur locus contractus, *dict. l. si fundus. 6. Myns. cent. 4. obs. 82. n. 2. & in delictis locus, in quo delictum commissum, arg. l. omnem. 20. ff. de iudic. & dict. l. 9. in pr. ff. de Extraord. Crim. Jul. Clar. in Pract. Crim. q. 85. n. 2.* In illis vero, quæ pertinent ad ordinationem litis & processum, consideratur consuetudo loci, in quo litigatur, *dict. l. 3. §. fin. de Testib. Duar. ad tit. ff. de Testib. n. 2.* Neq; (2.) impedit, quod actor sequatur forum rei, *l. 2. Cod. ubi. de Crim. ag. & l. ult. C. Ubi in rem act.* unde effici videtur, quod rei sive accusati feriae debeant observari. Certum siquidem est, quod non semper reus in loco domicilii conveniatur, v. g. reus actorem reconveniens causam peragere tenetur coram actoris iudice, *l. qui non. 22. de iudic.* quare nec rei, nec actoris, sed iudicis feriae considerantur, *Jason. ad l. cunctos. 1. n. 21. C. de Summ. Trin. per dict. l. 3. §. fin.*

Th. XXIII.

Cæterum hæc diei septimi festiva celebratio in tantum reperitur necessaria, ut, qui fecerit opus in eo, occidi jubeatur, *Exod. 35. vers. 2.* Ideoq; qui in die Sabbati ligna collegerat, obrutus fuit lapidibus, *Num. 15. vers. 35. & seqq.* quæ poena apud Judæos ferè omnium gravissima, *Joh. Ad. Osiand. de Sabbat. 0. 7. pag. 190. Selden. de J. N. & G. sec. disc. Hebr. lib. 4. cap. 8. pag. 534.* Verùm illa poena in Politiâ Mosaicâ tantum

D

lo-

locum habuit, nec in hodiernâ Republ. obtinet, *Job. Osiand. ad dict. cap. 15.* Unde etiam in Scabinatibus nostris arbitraria tantum pœna hæcenus dictata fuit contra eos, qui profanaverunt sabbatum, & propterea cujusq; loci consuetudo attendenda. Sic penes Saxones, si quis rusticorum die feriato operas fecerit manuales, sex grossos, si in labore equos adhibuerit, 12. grossos solvere debet, prouti videre est apud *Carpz. in Consist. l. 2. def. 252. tit. 16. num. 4. & seqq.*

Th. XXIV.

Prohibentur verò (I.) in die solis aliisq; diebus festis Majestati Altissimæ dedicatis promiscuæ voluptates, *l. fin. in pr. C. de Fer. Scotan. Exam. jurid. q. 7. h. t.* Nec quicquam facit, quod festi dies à festivitate & lætitiâ nomen habeant; quippè non saltem ad devotionem, verum etiam ad hilaritatem instituebantur festi dies, *Senec. 1. de Tranquill. animæ.* Sunt enim duo voluptatum genera, alia concessa, alia non. Concessis licet uti, ita tamen, ne excedatur modus. Rarissimè quippe omnes voluptates maximè delectant, sed si quis exceßerit modum, suavissima quæque fiunt molestissima, *Epiot. ap. Stobæum.* Deus quoq; concessit hominibus tempestivas & honestas voluptates, *Osiand. ad cap. 2. lib. Sapient.* Dum igitur Imperatores in *pr. l. fin.* volunt, dies festos nullis voluptatibus occupari, respiciunt ad finem principalem festorum dierum, ut cultui divino detur opera, *Wesemb. in parat. ff. de Fer. n. 7.* ac prohibent illas voluptates, quæ cultum divinum impediunt, *l. 7. C. de Fer.*

Th. XXV.

Sunt autem illæ, quæ v. g. exhibentur in scenâ theatri, *vid. Const. Dn Wilhelmi, de Anno 1653. d. 16. Julii. ubi: Würden sich Comædianten oder andere Spieler und Fechter angeben &c.* In certaminibus Circensibus, quæ aliàs habebantur in circuitu ensibus positis, *Rosin, 5. Antiq. c. 5.* Spectacula lacrymosa ferarum, *l. 8. §. 11. & 12. ff. de Pœn.* Multi quidem putant, hoc non

non speciale esse in diebus Dominicis aliisque festis; qui non potius in genere spectacula prohiberi, siue dies festus sit, siue non. Ducuntur autem primo *l. 2. §. fin. ff. de his, qui not. infam.* quia spectaculum sui præbens quæstus causâ, infamiâ notatur, *add. Freher. de Infam. l. 3. n. 14.* Deinde per spectacula corrumpuntur homines & deterior vivendi modus inde nascitur, *l. 1. §. fin. ff. de Serv. corrupt. in verb. vel in spectaculis nimius.* Præterea interdictum est Episcopis, Presbyteris, Diaconis, & omnibus aliis cujuslibet Ordinis venerabilis Collegii ad quodlibet spectaculum spectandi gratiâ venire, *Auth. interdiciamus. C. de Episc. & Cleric. Denique miles quæstus causâ spectaculum præbens capite plectitur, l. quadam. 14. ff. de pænis.* Ad hæc repono, & quidem ad (1.) etsi propter mercedem & quæstus gratiâ prodeunti in scenam irrogetur infamia, *dict. §. fin. l. 2.* interim tamen ipsis permitti solet facere ludos, *l. ult. in pr. ff. de Ædilit. edict.* Ad (2.) dico, deteriorem facit servum, ipsi persuadens, ut nimius sit in spectaculis, *dict. l. 1. §. fin.* Non igitur prohibitum, diebus profestis spectare ludos, sed tunc animi vitium deprehenditur, si quis nimius est in spectaculis, hoc est, si modum excedit, vel assidue spectat ludos, *dict. l. ult. in pr.* Maritus quidem uxorem, quæ spectaculis interfuit, repudiare potest, *l. consensu. 8. §. vir quoque. C. de Repud. nisi ipso non prohibente ludos accesserit, dict. §. 3.* Ergo regulariter conceditur apparare ludos, illosque videre, per *dict. §. 3. ibi, in quibus hæc assolent celebrari.* Omitto, quod hodiè causa illa, quæ in *dict. §. 3.* affertur, non sit sufficiens ad divortium. Ad (3.) respondeo, Episcopis aliisque venerabilis Collegii personis interdictum est venire ad spectaculum animi recreandi causâ, *dict. Auth. interdiciamus.* alii igitur regulariter impunè admittuntur. Quod enim in *c. non oportet. 37. de Consecrat. dist. ult.* injungitur Clericis abire convivio, jocularibusque advenientibus, id ad alios non extendendum,

dict. § 3. l. 8. In (4.) patet, casum specialem latere; Nam hoc, quod miles quæstus causâ spectaculum præbens, capite puniatur in *dict.* l. 14. perperam ad paganos extenditur, l. quod ait. 2. §. fin. de his qui not. infam. sunt quippe quædam delicta, quæ pagano vel nullam, vel leviozem pœnam imponunt; sed graviozem militi, propter militaris conditionis dignitatem, afferunt, *dict.* l. quadam. 14. Anton. Faber. in *Rational.* ad *dict.* §. fin. l. 2. de Fer. Freber. l. 3. c. 18. n. 5. de infam. Exemplum notabile de Tamerlano Rege Scythiæ videatur penes *Lauterbeck.* in *seinem Regenten-Buch* / p. 3. c. 7. fol. 92.

Th. XXVI

(II.) Profanatur dies solis & quilibet Deo assignatus dies festus executionis & aliæ exactiois vexatione, l. cit. fin. pr. C. de Fer. Ergo vel publicum, vel privatum debitum efflagitans judicatur non tantum notabilis, i. e. infamis, l. 1. §. 5. ff. de Postuland. Donell. 18. comm. c. 6. verum & sacrilegus, utpote à sanctæ religionis instituto & ritu despectens, ac legem violans, l. Solis diem. 3. C. Theodos. de Execut. & Exact. Nam contra legem faciens tenetur sacrilegii, i. e. legis violatæ crimine, l. ult. C. de crimin. Sacril. Coras. ad l. congruit. 8. n. 1. & l. 2. ff. de Offic. Pres. Etiam si sciam, quod is demum in specie sacrilegus nominetur, qui rem sacram aut religiosam abstulit furto, l. sacrilegi. 9. §. sunt. ff. ad L. Jul. Pecul. Harpr. ad §. 9. n. 4. Inst. de Publ. Judic. Hodiè solis quoq; die atq; ita festo exigi solet debitum, nec propterea creditor infamia notatur. Nisi fortè hoc de exactioe voluntariâ, non violentâ, intelligere velis.

Th. XXVII.

(III.) Non valet citatio, si dies vel terminus comparendi incidat in diem Solis, aliumq; feriatum, l. fin. §. 1. C. l. 1. pr. ff. de Fer. Gail. 1. obs. 53. n. 14. Ruland. de Commissar. p. 1. l. 5. c. 3. n. 20. & seqq. Carpz. in *Process. Jur.* tit. 7. art. 2. n. 39.
quod

quod adeò verum. ut nec Judæus teneatur comparere, si ter-
 minus incidat in ipsius sabbatum, *l. 13. C. de Judæis, vid. Brun-*
nem. in Memorial. LL. Cod. p. 6. Nisi sint causæ, quas etiam
 tractare licet die feriato, ut sunt (1.) causæ studiorum, *Rebuff.*
de Privileg. Scholar. privil. 4. Ungep. ad Decretal. n. 27. h. t.
 ubi casum singularem ex *Anton. de Butrio* recenset: quod si
 unus ex Scholaribus, qui habent cameras & musæa contin-
 gua, alterum impedit studere propter strepitus, quos facit,
 vel clamores, vel quia altâ voce legit, possit etiam die feriato
 â judice compelli, ut vel taceat, vel recedat. (2.) alimentorum
 (3.) carceratorum (4.) pupillorum (5.) viduarum (6.)
 miserabilium personarum, (7.) aliam celeritatem in expediendo
 requirentium, *Gail. dict. obj. 53. n. 13. Umm. disput. ad*
Proc. 5. §. 11. n. 61. Deinde afferunt Canonistæ ad *c. cum di-*
lecti. 6. X. de dol. & contum. aliam quoq; exceptionem, nimi-
 rum ejusmodi citationem non esse ipso jure nullam, sed se-
 quenti die comparere debere reum, per *dict. c. 6. arg. l. Cel-*
sus. ff. de his, qui arbitr. Cast. ad l. fin. C. de Fer. n. 2. Porro alii
 putant, quod citatio omninò valeat & illius vigore citatus ve-
 nire teneatur, non ut procedatur in causâ, sed ut judici se re-
 præsentet, *vid. Joh. Pels. in Proc. Jud. tit. 12. n. 66.* sed rectè
 hoc negat *Dn. Nicolai, in Proc. p. 1. c. 3. n. 38.* adeò, ut neq;
 partium consensu actus ejusmodi jurisdictionis contentiosæ
 in sacris & repentinis feriis expediri possint, *c. ult. X. de Fer-*
l. 7. & ult. C. eodem. Præterea *Rönig/ in Proc. c. 33. n. 2. & c. 41.*
n. 2. distinguit inter ferias constitutas in honorem Dei, & il-
 las, quæ necessitatis hominum causâ dantur, ut caniculares,
 & vindemiales, quasi in his citatus comparere debeat. Cui
 opinioni contradicunt *l. 1. in pr. & l. 6. ff. de Fer. Zas. ad l. 1.*
§. 16. n. 10. ff. de Nov. Oper. Nunciat. Deniq; *cit. Rönig/ dict.*
c. 33. ait, Scabios Lipsienses velle, citationem comparendi
die festo procedere, quando cultus divinus est finitus in tem-

plo, Nach ausgehens des Urths der Messen. Sed festi dies prohibentur esse juridici, *l. 7. C. de Fer. & l. fin. h. t.* nec distinguitur inter partes illorum dierum, quare igitur totus dies non erit feriatus? Enimverò facili negotio prudens Judex hoc scrupulo supersedebit, modò citationi clausulam addat hanc: Daß Beklagter auf den N. Tag / oder wo solcher kein Gerichts-Tag were / den Nächsten Gerichts-Tag hernach / erscheine. *Vant. de Nullit. sent. ex. def. cit. n. 66. Joh. Pels. Proc. Judiciar. tit. 12. S. 13. n. 66. Ayres. Proc. hist. p. 1. c. 3. obs. 2. n. 58.*

Th. XXVIII.

(IV.) Non valet juramentum testium, *c. IX. de Fer. Anton. Faber, in C. Sabaudia, def. 2. h. t.* Nec (V.) Sententia, quam rectè animam judicii vocat *Dn. Nicolai in Proc. Part. I. c. 67. n. 1.* in feriis pronuncianda est, quia absq; strepitu judicii fieri nequit, *Marant. in spec. Aur. p. 6. Act. 1. decis. n. 88. Rosbach. in Proc. Civ. tit. 72. n. 27. Perez. ad C. n. 10. h. t.* Quamvis autem, si non appellatum fuerit, prolatam sententiam in rem judicatam ire putet *Anton. Faber. in C. Sabaudia, def. 1. h. t.* ubi dicit, moribus receptum esse, ut etiam ab iis, quæ ipso jure invalida sunt, appellandum sit, per *l. 27. ff. de Re judic. cum quo consentit Granevv. ad l. ult. C. h. t.* recte tamen refutantur à *Brunnem. in Comment. ad ff. n. 6. h. t. ad l. 1. & 6.*

Th. XXIX.

Rescripserunt ibidem (VI.) Imperatores in *l. fin. §. 1. C. de Fer.* nulla quenquam (in die sc. solis) urgeat admonitio: omnium quoq; publicorum privatorumq; debitorum differatur exactio, *add. l. 7. in fin. C. h. t.* Ast his opponitur primò *l. miles. 11. §. 6. ff. ad L. Jul. de Adult.* Potest enim die feriato libellus offerri judici, *Jacob. de Aren. ad cit. l. fin.* Deinde in feriis rectè appellatur, *l. 1. C. h. t.* Tertio feriæ etiam à forensibus tantum negotiis dant vacationem, *l. penult. ff. de Fer.*

Fer. nec à quibusvis extrajudicialibus. Resp. distinguendo inter admonitionem extrajudicialem & judicialem: Nam *l. fin.* & dicta *l. 7. in fin.* non intelliguntur de verbali interpellatione & exactione, quæ verbis sive scripturâ à creditore perficitur, ut & nunciatio omnibus diebus fieri potest, *l. 1. §. item. 4. ff. de nov. oper. nunt.* Verbum igitur *admonitio* in §. 1. non accipitur verbotenus, sed cum effectu; cum præsertim adjectum habeat vocabulum *urgeat*. Sic in *fin. dict. l. 7.* dicitur de compulsione & ejusmodi exactione, quando judicis autoritate quis die festo compellitur solvere, ea propter in *cit. §. 1. verb. admonitio.* cum effectu intelligi debet, sicut aliàs verba sunt ita accipienda, *l. non videtur. 53. & ibi Anton. Faber, in Rational. ff. de Procur. Termin. in Process. cap. 207. n. 9. per l. 1. §. fin. ff. quod quisq. jur.* Etenim & exequi citationem die feriato conceditur, *arg. l. sicum. 26. in pr. cum l. seq. ff. de donat. inter V. & U.* ergo multo magis licita erit privata admonitio in feriis.

Th. XXX.

(VII.). Nulla esse debet cognitio jurgiorum in diebus solis & reliquis festivis divinis apud arbitros, sive sint flagitati à judice, sive spontè dati, *l. 7. vers. in eadem. C. de Fer.* Etsi autem arbitri in specie sic dicti eligantur partium compromisso, *l. pen. ff. de Jud.* interdum tamen arbitri vox usurpatur pro judice dato, *Duar. c. 2. de Judic.* Effectus igitur feriarum est, ut, judici nec nec arbitro jus dicere liceat, *Wesenb. parat. ff. de Fer. n. 8.* Objicitur, quod unicuique juri pro se introducto renunciare concedatur, *l. pen. C. de Pact.* Ergo coram compromissario tempore quoq; feriarum cum consensu litigatorum exercetur judicium. Resp. (1.) Rusticis feriis, ut vindemiarum & messium, renunciari potest, per *l. 1. in pr. ff. de Fer. in voc. cogat. & l. pen. C. h. t.* Feriis autem repentinis & in honorem Dei introductis frustra renunciatur, *arg. l. publicum. 38. ff. de Pact.*

Paetz. Gail. 1. obs. 53. n. 16. & Goldstein. in Process. de Fer. (2.)
Distinguendum esse puto inter arbitros compromissarios,
& arbitratores, Germ. Schieds = Leuthe / qui absq; laudo
arbitrium suum peragunt: *hi* etiam die feriato ad honorem
Dei introducto rectè arbitramentum suum interponunt, quia
se habet tantum per modum placidæ transactionis, & hi, ut lo-
quitur *Eckolt. in comm. ad ff. tit. de Recept. qui arbitr. §. 2.*
simpliciter aliquid æstimant, & partibus viam & modum o-
stendunt honestis in medium allatis rationibus, quibus con-
troversiam dirimere debeant; *illi* verò, qui instar iudicis se
habent, sententiam dicere nequeunt, *Menoch. de Arbitr. q. 30.*
Præterea (IIIX.) Decretum iudicis in alienatione rei minoris
interponi non potest die feriato, quia & hoc requirit causæ co-
gnitionem, *Barb. decis. 153.*

Th. XXXI.

Sic (IX.) die Solis & in aliis festis ad honorem Dei desti-
natis cessare debent torturæ quoad minora & non capitalia
delicta (secus est dicendum de majoribus, capitalibus & atro-
cibus, ubi nec dies Paschæ, Pentecostes vel Natalis Domini
excipiuntur) Hinc (I.) quando propter furtum extraordi-
riè agitur, v. g. ad fustigationem, reus ad veritatem eru-
endam minimè diebus Solis vel festis juxta Dd. rectè torquetur,
quamvis ego defendam, nec quibusvis non festis. Delicta e-
nim, si sunt capitalia, vel aliàs atrociora, requiritur, ut per-
veniat ad torturam, *l. 8. in pr. ff. de quest.* Sunt autem ca-
pitalia delicta in genere, quæ mortis pœnam, vel metalli co-
ercitionem, vel deportationem inferunt, *l. capitalium. 28. in
pr. ff. de Pœn.* Interdum verò, si capitalia delicta in specie vo-
cantur, quæ vitam adimunt, & pœnam mortis, atq; ita ulti-
mum supplicium dicuntur, *l. 1. de bon. eorum, qui ante sent.
& dict. pr. l. 8. de quest.* erunt delicta non levia, *l. levia. 6. ff.
de Accus.* quæ, si non ultimum supplicium & pœnam mor-
tis,

tis, nihilominus damnationem in metallum vel deportationem afferunt, per *dict. pr. l. 28.* Ceteræ poenæ, ut relegatio ad tempus vel in perpetuum, vel in insulam, vel ictus fustium, ad capitis periculum non pertinent, *dict. l. 28. §. cetera. l. de pæn.* hoc est, non sunt capitales poenæ, & per consequens respectu delicti, propter quod fustigatio imponitur, non est torquendus reus, *Marant. in specul. part. 4. dist. 2. n. 5.* qui tamen n. 6. ab illâ sententiâ discedit. Adversari videtur *l. nullam. 14. C. ex quibus caus. infam.* ubi ictibus fustium quis subiectus fuit ob crimen quæstione habitâ. Respondeo, ibi ictus fustium non est poenâ delicti, sed modus torquendi. Quod verò de fustium ictu in jure nostro proditum est, id ad fustigationem in hisce terris usitatam perperam extenditur. Cum fustigatio in Saxonîâ sit poena capitalis, & propterea admittat torturam, *Wesenb. in parat. ff. de quest. n. 1.*

Th. XXXII.

Cessat (2.) tortura die solis vel aliis feriatis in delictis, propter quæ quis in opus publicum damnatur. *Paulus* enim *5. Recept. sent. t. 17. §. 2.* gradus delictorum & poenarum constituens, ait, summis suppliciis poenam mortis mediocribus delictis metallum & deportationem, minimis relegationem & opus publicum adscribi. Sic in *l. 28. §. 1. de pæn.* datus in opus publicum negatur sustinere poenam capitalem. Quare propter delictum, ex quo dicitur in opus publicum condemnatio, reus non torquetur, sive sint feriæ, sive non, per *dict. l. 8. in pr. de question.* Non obstat *l. sunt quidam. 17. in pr. de pæn.* Efficiuntur enim servi poenæ damnati in metallum & in opus metalli, *dict. l. sunt quidam. 17. in pr.* Ergo in metallum sive in opus metalli qui damnari potest, prius torturæ subicietur ex legitimis indiciis, si negatur delictum. Respondemus: Damnatus in metallum vel in opus metalli, ut opus facere compellatur, *Heig. ad §. publicorum. n. 9. Inst. de publ. Judic.*

E

dam-

damnatus item ad ferrum, i. e. ludum gladiatorium, *Cujac. ad l. 8. ff. qui testament. fac. poss. n. 215.* patitur maximam capitis diminutionem, *l. in metallum. 26. de pœn. dict. l. 17. in pr. l. si quis. 25. §. si quis. 3. de Acquir. Rer. D. & l. 8. in fin. qui testam. fac. poss.* A damnato autem in metallum vel in opus metalli separator damnatus in opus publicum, quia hic nec libertatem, nec civitatem perdit, *dict. l. 28. §. 1. ff. de pœn.* Cum minimæ pœnæ sint relegatio in opus publicum & vincula, *§. summa. 2. tit. 17. lib. 5. sent. recept. Pauli.* vel si ad tempus quis damnatur ad opus publicum. Nam in perpetuum damnatus amittit civitatem, *dict. l. sunt. 17. §. item. 1. ff. de pœn.* quamvis libertatem retineat, *Cujac. in not. ad dict. §. n. 2.* Recedere à nobis videtur *Scipio Gentil. 3. de Jurisdic. c. 8.* Etsi verò opus publicum aliàs est generale vocabulum, & amplectitur sub se opus metalli, in jure tamen nostro opus publicum simpliciter usurpatur, ut opponatur operi metalli, *Scip. Gentil. dict. c. 8.* Metallorum opus est gravius & durius, quam alia opera publica, *Petr. Greg. Tholos. lib. 31. c. 36. n. 2. in Syntagm. Jur. Univers.* Quamobrem propter delictum, ex quo quis in opus publicum, in specie sic dictum, damnari solet, non est usurpanda tortura contra negantes delictum, per *dict. l. 8. in pr. ff. de Quest.* præterquam si quis in perpetuum esset damnandus in opus publicum, quia veluti deportatus amitteret civitatem, *dict. l. 17. §. 1. & dict. l. 28. in fin. pr. ff. de Pœn.*

Th. XXXIII.

Sic (2.) die Solis vel in festo Nativitatis Christi captivus non potest torqueri propter delictum, quod meretur relegationem. Relegatio enim refertur ad pœnas minimas, *§. 2. tit. 17. 5. sentent. recept. Pauli.* Relegatus quippè nec libertatem, nec civitatem perdit, quia pater relegatus in insulam retinet liberos in potestate, & liberi relegati manent in potestate patris, *§. relegati. 2. Inst. quib. mod. Jus Pat. potest. solv.* & si ve ad tempus, si ve in perpetuum quis fuerit relegatus, c
vit

vitatem retinet, *l. relegatorum. 7. §. siue. 3. ff. de Interdict.*
Ut autem torturam adhibere liceat, adsit oportet delictum ca-
pitale vel atrox, *dict. l. 8. in pr. ff. de question.* Sic delictum
irrogans ictus fustium non admittit torturam, *l. 28. §. 1. ff. de
pen.* licet fustigatio poena durior sit, quam relegatio, *l. ult. ff.
de Injur.* Opponunt nonnulli *dict. §. summa. 2.* ubi minimis
poenis annumeratur etiam exilium; nec dubium est, quin
exilium referatur ad mediam capitis diminutionem, quæ af-
fert iacturam civitatis, *l. publicorum. 2. de Publ. Judic.* Ergo
capitalia quoq; delicta sunt conjuncta cum minimis poenis, &
per consequens cum relegatione: cum præsertim etiam rele-
gatio sit exilium, *l. sed. 4. in fin. pr. ff. si quis caut.* His tamen
regerimus: etsi relegatio interdum vocetur exilium, *dict. l. 4.*
relegatio tamen propriè dicitur, quando civitas retinetur,
dict. l. 2. & exilio civitas amittitur, *Cujac. 6. obs. 12.* Nec
moveret *dict. §. summa. 2.* ibi enim exilium intelligi debet de re-
legatione, quæ salvâ civitate contingit, per *l. exilium. 5. ff. de
Interdict. & relegat. Duaren. 1. Diss. c. 37.* Relegatio siqui-
dem in *dict. §. 2.* est vel omnium vel certorum locorum inter-
dictio; *dict. l. 4. vid. Cujac. in not. ad dict. §. 2.* Non igitur tor-
tura rectè infertur respectu criminis, propter quod relegatio
irrogari solet, *Wesenb. in parat. ff. de question. n. 5.* Dissenti-
unt Dd. communiter, qui in levibus quoq; delictis torturæ lo-
cum attribuunt, *vid. Farinac. l. 1. tit. 5. q. 42. n. 19.* per *l. 1. de
question.* Ubi generaliter in criminibus ad eruendam verita-
tem conceditur torturâ, & per *l. militis. 8. §. 1. C. de question.*
ubi in omnibus publicis criminibus habetur quæstio: Ergo
& in iis, quorum poena est relegatio, videtur permittenda tor-
tura. Sed *dict. l. 2. & l. 8. §. 1.* sunt restringendæ secundum *l. 8.
in pr. ff. de question.*

Th. XXXIV.

Actibus denique die dominico illicitè peragendis an-

E 2

nu-

numero (X.) venationem, quæ non sine strepitu cultusq; di-
vini neglectione instituitur. Concordat Rescriptum Elect.
Christiani II. de anno 1603. S. Damit nun. *verb.* so sollen auch
in den Feiertagen die Jagten nicht angestellet werden. *Add. Andr.
Hondorff. in Promptuar. Exemplov. secund. Ordin. Decalog. ad
precept. 3. p. 86.* ubi refert, daß Gott einem der gewohnt war
alle Sontage und zwar unter habender Predigte zu jagen/ so sehr
gestrafft / daß ihm sein Weib ein Kindlein mit einem Hundes-
Kopffe gebahren. *Sacris verò non neglectis, quin feras, quas
vocant, minores, animi saltem delectandi gratiâ, vel bestias
nocivas atque rapaces, necessitatis ergo, aliquis insequi possit,
nullus dubito. Prohibentur quoque secundum Jus Canonicum
die dominico genuum flexio, c. 2. §. 1. X. h. t. ac jejunium, c. 14.
X. de V. S. de quibus in conflictu videbimus. Quid de nun-
dinis sentiendum, infra explicabimus.*

Th. XXXV.

Cessat verò animadversio hæc (1.) in emancipatione;
idem judicium esto (2.) de manumissione, *l. 2. in pr. & l. 8.
in fin. C. de Fer. Licet namq; operibus profanis non sit uten-
dum die solis, sed audiendum & meditandum verbum Dei, ut
injungitur in tertio præcepto Decalogi; conceduntur tamen
(a.) opera Sabbati sanctificationem & gloriam Dei non impe-
dientia, Ohand. ad cap. 5. Joh. Unde non omnes actus volun-
tariæ Jurisdictionis diebus Dominicis ritè peraguntur, l. o-
mnes 7. vers. in eadem. C. de Fer. Dn. Struv. Exerc. 5. §. 35. in
Syntagm. Jur. Civ. His adde (b.) decidendi rationem desum-
ptam ex l. 1. C. Theodos. de Fer. gratum & jucundum esse, illis
diebus, quæ sunt maximè votiva, compleri; jam verò eman-
cipatio & manumissio sunt maximè votiva, h. e. maximè vo-
to desiderantur, cum emancipatione desinant libri in potesta-
te parentum esse, S. præterea. 6. Inst. quib. mod. jus patr. potest.
solv. manumissio liberet à potestate dominica, in pr. Inst. de
libert.*

add. Brunnem. ad l. 2. C. de Fer. n. 6. Idem volunt (3.) de adoptione Marant. p. 4. dist. Jud. 16. n. 80. Hahn. ad Wesenb. n. 6. b. t. Idem (4.) de unione prolium testatur Dn. Schilter. Exercit. Theor. Pract. ad π. 7. tit. de Fer. θ. 26.

Th. XXXVI.

Quoad Emancipationem aliàs (de quâ in n. i. th. preced.) opponi posset l. quin etiam, 55. ff. de R. N. Emancipatus enim non est amplius in familia, sed extraneus, nec amplius de jure civili cognoscitur pro filio, quia emancipatus amittit omnia jura filii quoad jus civile, Ant. Fab. in Jurispr. Papin. pr. 10. Illat. 1. tollit & emancipatio pietatem patri de jure civili debitam, l. ult. in fin. ff. si à parente quis manumiss. Anton. Fab. dict. pr. 10. illat. 3. ergo emancipatio non est votiva. Ast plus hîc est in conclusione, quam in præmissis. Deinde emancipati liberi jure quidem civili nihil juris habere dicuntur in §. emancipati. 9. Inst. de hered. quæ ab intest. propter ea, quod nec sui heredes, nec agnati sunt, lib. 2. Inst. Caji. tit. 8. in pr. §. 3. l. 1. in pr. ff. Unde cognati. Prætor autem, naturali æquitate motus, admittit emancipatos, dict. §. 9. idemq; postea sancitum in Nov. 118. c. 1. in pr. Nec dubium est, quin Novel læ sint portio juris civilis, vid. Heig. ad tit. Inst. de hered. quæ ab intest. c. 5. n. 26. & 28. tradens, de jure quoq; Codicis emancipatos vocari ad successionem, per l. fin. C. de legit. hered. ubi tamen jus Prætorium allegatur. Ad dict. l. ult. respondetur, ibi pietatem poni pro potestate, nam & hæc in pietate consistit, l. divus. 5. ff. ad L. Pompej. de Parricid. Cujac. 11. quest. Pap. ad dict. l. ult. Aliter respondet Fab. dict. illat. 3. distinguens inter civilem & naturalem pietatem.

Th. XXXVII.

Sed, an hæc emancipatio die solis vel alio festivo in acta insimul referri debeat, quæritur? Scripturam, sive acta, de

E. 2

neccs-

necessitate non requiri, docent *l. 2. C. de Emancip. liberor. l. 1. C. de Fid. instrum. Heig. ad §. 8. n. 2. Inst. quib. mod. patr. pot. solv.* Dissentit *Donell. 2. Comm. c. 26.* pro quo facere videtur *l. 8. C. de Fer. in fin.* ubi acta super emancipatione vel manumissione non prohibentur in diebus festis. Sed sensus est, quod emancipatio vel manumissio non prohibeatur peragi vel fieri in die festo. Deinde si verba finalia *l. cit. 8.* essent intelligenda de scripturâ sive insinuatione, inde tamen non efficeretur, acta esse necessaria in emancipatione, cum & frequentioris usus gratiâ, mentio fieri soleat actorum.

Th. XXXIIX.

Alias (5.) officia misericordiæ, per quæ Sabbatum non violatur, *Luc. 14. v. 1.* exerceri licite possunt. Hinc Poëta: Non recte servat legalia sabbatha culta, qui pietatis opus credit in his vetitum. Sunt autem tales, ægroti visitatio, ejusq; tam animæ, quam corporis sanatio, *Calixt. l. 4. c. 2. Concord. Evang.* hominis è periculis liberatio, carcerati defensio, (quia & hic est persona miserabilis *Marsil. de Bannit. verb. Carcerati. n. 13.* & ipsorum causa dicitur pia *ibidem n. 14. Cala. de mod. probandi. Gloss. 1. §. 1. n. 96. fol. 34.*) boni consilii communicatio, corporum mortuorum sepultura: & licet hanc apud Romanos fuisse illicitam die feriato referat *Columella de R.R. lib. 2.* attamen eandem inter actus misericordiæ Romanos numerasse satis indicant loca *Quintiliani*, illam misericordiæ & religionis nomine insignientis *lib. 12. c. ult. Instit. Orat. & Seneca*, qui illam misericordiam & humanitatem appellat, *add. Ulp. l. at si quis. §. interdum. D. de fun. act. Modest. l. quidam in suo. de Cond. Inst.* propterea nec hosti denegenda, *vid. Grot. l. 2. c. 19. §. 3. de J. B. & P.*

Th. XXXIX.

Sic (6.) peraguntur die Sabbati, quæ differri non possunt, item (7.) quæ Reip. interest expediri, ut investigatio
latro-

latronum, l. penult. C. h. t. eorundem au ^{furcas suspensio. vid.}
Arnold. de Reyger. in Thesaur. Practic. verb. feria. Idem de
puninendis hæreticis statuit *Andr. Vallens. in parat. Decret.*
n. 7. h. t. debitoris de fuga suspecti detentio, ut vel satis det,
vel detentus maneat, *Salycet. ad l. fin. C. de Fer. Angel. Aretin.*
ad §. idem juris. *Inst. de Except. n. 48.* His adde custodiam ac
disciplinam militarem, vigiliasq; l. pen. ff. h. t. (8.) quæ per-
tinent ad annonam publicam (sc. in iis, quæ alio die haberi
non possunt) vel (9.) ad cultus divini ac feriarum tuitionem,
litiumq; sublationem, l. fin. C. h. t. *Bernh. Scotan. Exam. Jurid.*
ad tit. ff. de Fer. q. 6.

II.

Idem (10.) de bello affirmare conabor cum *Nicol. Caw-
sino de Regno Dei Diss. 76. p. 236.* in casu sc. necessitatis non so-
lum propter c. 15. XXIII. q. 7. ubi Pontifex disertis verbis fe-
riis Quadragesimalibus hoc licitum in casu necessitatis pro-
nunciat; verum etiam ex regulâ communi: ubi à privato
vel alio, qui in nostras nihil juris prætere personam valet,
intentatam vim vi quocumque tempore repellere licet, l. 1. ff.
de vi & vi arm. *Wesenb. Consil. 19. p. 1. n. 4. & 25.* Sic in Codice
Sacro, Israelitas die septimo septies urbem Jericho, dum illam
oppugnarent, ambiisse legitur *Josua 6. 15.* simile exemplum
refert *Herm. Hermes, in fascic. Jur. Publ. cap. 11. n. 135. q. 3.*
quod Anno 1512. d. 11. April. in festo Paschatis à Pontifice &
Maximiliano I. Imperatore facta fuerit celebris illa expedi-
tio apud Ravennam, ubi tringinta millia cæsi. Addatur *Ever-
hard. Wassenberg. de Bello Bohem. p. 18.* tradens nunquam im-
minentis victoriæ (à parte Cæsarianorum) manifestiora si-
gna apparuisse, quam die Dominico, quo per totum orbem
Evangelium legebatur: *Date Cæsari, quæ sunt Cæsaris.* Sed
quàm stulta imbuti fuerint opinione Judæi, videre licet apud
Joseph. l. 12. c. 8. Antiq.

Cum

Th. XLI.

Cum quoque secundum *Thomam 2.2. q. 122. a. 4.* nullius spiritualis actionis exercitium sit contra observationē Sabbati, & non æque, ac servilia opera, prohibeantur liberalia, docente *Andr. Vallens. in parat. Decret. n. 10.* juri (ii.) operam dans die Dominico non peccat, et si sint, qui dissentiant, existimantes totum diem juxta *c. 16. de Consecr. dist. 3.* hymnis tantum & Psalmis continentum esse. Distinctione quidem rem controversam sopire conatur *Nicol. de Tudeschis ad c. 1. X. de Fer.* inter studium, quod lucri, & quod veritatis eruendæ gratia suscipitur. Verum nec hunc audio, opus enim suapte natura liberale propterea, quod mercedis gratiâ exerceatur, non fit il- liberale & servile, sed merces & lucrum est tantum accidens respectu operis liberalis & servilis, *Laym. Theol. Moral. l. 4. tr. 6. c. 2. n. 4. p. 159.* Quare cum *versicul. Joh. Baptist. Caccialup.* (Qui vult Sanctorum celebrare singula festa, non poterit clarè cum Codice scire Digesta) contenti vivimus, & *LeCt. B. ad Magnif. Schröt. Cas. Consc. Cas. 43.* ubi dissentientibus satisfacit, remittimus. Quod de studiis, illud & de ceteris actibus liberalibus dicendū: Sic scribere, quod ad primam artem liberalem pertinet, transcribere, item pingere, si absq; magno apparatu fieri possit, licitum est; idem judicium esto de typographis, qui characteres ordinant, secus de iis, qui libros imprimunt, *cit. Laym. l. 4. tr. 6. c. 2. n. 3.*

Th. XLII.

Sic die solis (12.) modicum iter jucunditatis gratiâ rectè instituitur, *Luc. 24. v. 13. Act. 1. v. 12. Andr. Vallens. in parat. Decret. n. 10. de Fer.* Quod & Judæos ut licitum agnovisse, patet ex *Matth. 12. v. 1. & seqq.* ubi Apostolos non propter ambulationem, sed spicarum vellicationem saltim reprehenderunt: interim hoc ad certum præfixumq; terminum restrinxerunt, de quo transgressorumq; poenâ pluribus agit *Seld. de Jure N.*

G

& C. iuxta Discipl. Hebraeor. l. 3. c. 9. Christoph. Dauberstadius
 in dispos. Dom. Evang. p. 2. pag. 631. Minime interim,
 quæ diximus, ad eos, qui iter curribus equisq; onustis faciunt,
 extendere volumus, nisi duro necessitatis telo ad hoc adigan-
 tur: tunc enim semel ingressum iter continuari potest, affir-
 mante Laym. l. 4. tr. 6. c. 2. n. 5. Sic peregrini aurigæ vinum
 & alias merces, sine præjudicio tamen incolarum, vehere pos-
 sunt, quamvis rectius, exemplo cubicularii illius Regii, cujus
 fit mentio Act. VIII. v. 28. allaborandum eò, ne cultus divinus
 impediatur. Add. sapius cit. Erneuerte Kirchen-Ordnung in
 den Erz- und Stifftern Mäynk. verb. Wann auch etwa frem-
 de Fuhr-Leubte oder Wein-Käuffer vorhanden/ so zu eylen/ und
 nicht in die Länge mit schweren Unkosten still liegen können/ so
 lassen wir geschehen/ daß zu Zeiten Sonn- und Feyer-Tage besin-
 dender Nothturft halben/ dieselbe nach gehaltenen Predigt ihre La-
 dung thun mögen/ jedoch daß solches zu keinem gemeinen vorsätzli-
 chen Mißbrauch so wol bey den Inheimischen/ als Ausländischen
 nachmahl gezogen/ sondern allein nach deme es die Nothturft er-
 fordert/ nach gegeben werde.

Th. XLIII.

An igitur dies Solis quoq; (13.) est feriatus in opere
 Rustico? Negativam sententiam reperi apud Bart. ad. l. 3. c.
 de Fer. ubi dies, inquit, dominica feriata est in omnibus, præ-
 terquam in opere rusticali. Verum etsi in dict. l. 3. ruri positus
 permittitur libera agrorum cultura, non tamen id generaliter
 accipiendum, quasi in feriis destinatis cultui divinæ Majesta-
 tis concedatur rusticis inservire liberè; culturæ agrorum.
 Videndum enim, num necessitas immineat & periculum sit
 in mora. Nam ratio legis ponderanda, quæ affertur in fin. dict.
 l. 3. ne sc. occasione momenti pereat commoditas cœlesti provi-
 sione concessa, videndum, ne illo momento, sive tempore, quo
 occasio succurrendi annonæ, præbetur, abeunte, publica uti-
 litas

litas annonæ negligatur, per *l. 3. ff. de damn. infect.* Sic in *c. fin. X. de Fer.* permittitur tempore necessitatis exercere iudicium cum consensu partium in feriis solennibus. Ac in regionibus maritimis, in quibus homines ex halecum piscatione potissimum victitant, licet die Solis ad illorum capturam concurrere & laborare, cum non semper, sed certis saltem temporibus copiam halecum mare agat in littus, *c. licet. 3. & ibi Cujac. X. de Fer.* ubi solum excipiuntur majores anni solennitates, ut festum Nativitatis Christi, Epiphaniæ, Paschatis, Pentecostes, in quibus occupatio circa capturam halecum prohibetur, *dict. c. 3.* Idem & de thinnis, de quibus *vid. Franzius in Histor. animal. p. 3. c. 4. pag. 765.* & aliis piscibus, qui solum uno anni tempore eodemq; brevi capiuntur, refert *D. Soto, l. 2. d. 7. & J. q. 4. art. 4.* simili modo in Thuringia & hic Jenæ tempore vindemiarum, post concionem matutinam, colliguntur uvæ, & mustum inde exprimitur die Dominico.

Th. XLIV.

Possent in contrarium quis moveri *Nov. 54. Leon.* ubi dicitur, quod in *dict. l. 3.* dehonestetur dies Solis, nec agriculturæ diligentia, sed Solis virtus, quando Deo visum sit, fructuum abundantiam suppeditet; ideò & agricolis injungitur ab opere rustico vacare: propterea, quod inutilis sit ratio, quam protulit Constantinus Imperator in *dict. l. 3.* frequenter evenire, ut non magis aptum tempus, quam dies Dominicus reperiat, quo frumenta sulcis, vel vineæ scrobibus mandentur. Sed tamen eatenus saltem approbata videtur Constitutio Leonina, quatenus *cit. l. 3.* generaliter loquitur, agrorum & vinearum culturæ inservire licere & die Solis, *Alber. ad dict. l. 3.* Diem quippe sabbati sanctificare debemus. Etsi enim Israeliticam Republicam sublatam & Leviticis ceremoniis abrogatis, non eadem severitate observatio diei dominici urgenda sit, neq; nos ita strictè, ut Judæi, ad externum otium in diebus festis alligati

gati simus, nostrum tamen erit cessare à politicis & œconomi-
 cis operis, & Magistratus procurabit, ne tempus audiendis sacris
 concionibus destinatum tribuatur tractationi rerum profana-
 rum, *Osiand. ad dict. c. 15. Num. Job. Maldonat. ad c. 5. Joh.*
n. 12. Imperator autem in *cit. l. 3.* operas rusticas, ut ex finali-
 bus verbis colligitur, non generaliter, sed, ut dictum est, im-
 minente necessitate die Solis indulget. Quæ necessitas etiam
 attenditur in sacris literis, *Luc. XIV. v. 5.* Et cum David fame
 premeretur, sacros panes, quos, juxta constitutionem Legis
 Mosaicæ, nemini, nisi solis Sacerdotibus, qui erant de genere
 Levitico, manducare licebat, edit, *1. Reg. 21. v. 6.* Ubi neces-
 sitate excusabatur David, quod, quamvis de tribu Judæ, nec
 de genere Levitico esset, panibus sacris ad famem sedandam
 vesceretur. Deinde *Marc. 2. v. 23.* discipuli Christi velle-
 bant spicas die Sabbati, non ut in illo laborarent, sed ut corpus
 reficerent. Et Sabbatum cedebat necessitati propter famem ur-
 gentem discipulos, *Joh. Osiand. ad dict. c. 2. add. Joh. Adam.*
Osiander in tract. de Sabbatho pag. 184. & seq. Unde *Damboud.*
in prax. crim. c. 119. n. 17. pastores nominat irreligiousè reli-
 giosos & nimium rigidos, qui tempore messis non ferunt, ru-
 sticos die dominico & sereno triticum in vehi, quamvis metus
 adsit, ne postero die pluvia frumentum in agro retineat. Non
 malè igitur faciunt pastores pagani, sed suis suorumq; parochi-
 alium commodis prospiciunt atq; consulunt, si conciones
 horis habeant matutinis, ne sacris etiam diebus ruricolæ à fa-
 ciendo opere, si tempus exigat, detineantur. Quod constitu-
 tio Eichsfeldiaca egregiè confirmat C. I. §. *Ebenmässig:* cujus
 verba huc transcribere non piget, ad hunc enim modum illa:
 Zur Ernd- und Herbst-Zeit / wann auff die gebotene Sonn- und
 Fest-Zage / eine besorgliche Noth für fallen solte / werden sich un-
 sere Pfar-Herrn mit unterredung eines jedwedem Orths Be-
 ambten oder Schultheissen / auf der Untertanen Ansuchen mit

Erlaubniß deren auf solche Zeit nothwendiger Arbeit / nach ver-
richtem Gottes-Dienst / altem Herkommen und Gelegenheit
nach / der Gebühr zubezeugen wissen.

Th. XLV.

Sed an (14.) pinsere licet jure Justiniano in die Domi-
nicâ ? dicendum primâ fronte secundum Justinianum vide-
tur, quod sic : Nam pistoriæ causæ rectè tractantur diebus
quoq; feriatis, *l. 5. C. de Fer. Cujac. de divers. tēpor. præscript. c. 13.*
Quemadmodum autem necessitas svadet primo quoq; tempo-
re causam pistoriam, ut de penu nobis prospiciatur, & in
promptu habeantur panes, *dict. l. 5. Duar. ad tit. ff. de fer. c. 1.*
ita eodem modo necessitas postulat molarum usum adhibere
feriatis quoq; diebus. Sed, uti dictum est, Jmpp. in *dict. l. 5.*
denegant exceptionem feriarum in causis pistoriis, si sunt feriæ
æstivæ vel autumnales, nec quoad ferias cultum divinum
concernentes, *l. omnes. 7. in fin. h. t. Az0, in comm. ad tit. l. 5.*
Ergo die Dominico pinsere est prohibitum, *dict. l. 7. in fin.*
Videmus interim in aliquibus locis frumenta moli die solis,
quæ consuetudo, sita est introduc̃ta, abstracto jure civili, non
destituitur rarione, quando præsertim id fit tempore nocturno:
siquidem & Laodicæi Concilii *can. 29.* concedit non cessare ab
opere, vitæ tolerandæ causâ, post preces solennes Deo in Ec-
clesia additas, *Cujac. ad c. 3. X. de Fer.* Pro ejusmodi quoq;
statuto vel consuetudine facit *l. 3. vers. ruri. C. h. t.* Idemq;
(15.) de Zythopoijs statuere nō vereor, siquidem & Cerevisia est
res, cujus quotidianus est usus, & ad victum perquam
necessaria, *vid. Zythand. à Bude, de Jure braxandi, p. 2. c. 2.*
n. 27.

Th. XLVI.

Rebus, quæ die Dominico licitè peragi possunt, annu-
merabimus (16.) convivias, *vid. Petr. Ravanell. in Bibliothec.*
sacr. vocab. Festum. n. 6. sed ea, quæ neq; sunt inhonesta, neq;
divi-

divinum cultum impediencia. Cujus rei si vis, ut sistatur tibi probatio, sistam ipsam veritatem Christum, qui neq; convivia apparare, neq; iis interesse interdixit, aut, hominem pium & fidelem hoc facere, indignum reputavit, sed ipse invitatus apparere voluit. Etenim apud *Luc. XIV. v. 1.* relatum legimus, quod Sabbatho intraverit domum Principis Phariseorum ad manducandum panem, quod juxta interpretationem *Osiandri* nihil est aliud, quam ut cum ipso & reliquis LL. peritis, quorum in *vers. subseq.* fit mentio, una pranderet. Illi autem viri, cum Hierosolymis magna in dignitate vixerint, nullum est dubium, quin etiam convivium lautioribus epulis instructum habuerint. Exemplo huic Christi lubet adjicere, idq; magis ad thesin nostram dilatandam, quam confirmandam (quum verissimum sit quod in ea volumus) quod Christiani veteres saepius diebus sacris Agapas, uti in *Codice Canonum Can. 70.* appellantur, instituerint, quae a repotiis sic differebant, quod illae extra nuptias, haec vero absq; nuptiis esse nequibant, *Rosin. l. 15. c. 37.* atq; nihil erant aliud, quam publica convivia post peractam communionem clericis & pauperibus, declarandae charitatis & gratitudinis ergo, exhibita, *König. Cas. consc. p. 304. Ravanell. loc. cit. sub vocab. Agapa. add. Gerhard. T. 5. LL. Theol. L. de Cena. §. 7. f. 4.* Nec officit illud *Chrysoptomi de Eleemosinis, in 1. Cor. 16. serm. 22.* spirituali honore hunc diem venerari oportere, non convivando, nec vinum profundendo; illum enim tantum de commestatione cum ebrietate conjuncta loqui demonstrat *Osiand. in tr. de Sabbat. p. 27. s.* Ex jam dictis clarum fit, minus esse illicitum ignem accendere, *vid. Kessler. in Casib. consc. p. 65. §. 4.* coquere, vasa purgare &c. (quod & Judaeis olim licuisse patet & *c. 12. v. 16. Exod.* non obstante *c. 35. Exod. v. 3.*) quae facienda esse olim negabant Esseni, sed a vana religione nimis capta, cujus mores atq; superstitione sic describit *Joseph. l. 2. c. 8. B. J.* quod adeo superstitiose Sabbata

coluerit, ut neq; cibum sibi nisi pridie præparaverit, ne videlicet illo die ignem accenderet, sed neq; vas aliquod transposuerit, imò nec alvum purgaverit. Sed, utut hæc & similia dictis diebus concessa credimus, minimè tamen dicimus omnibus sese Ecclesiæ subtrahere prædicationemq; verbi divini negligere, licitum esse, sed ut aliqui ad minimum concioni intersint, Pater familias curabit. In quam sententiam iterum egregie disposuit **Unsere erneurete Kirchen-Ordnung / wornach sich in denen Erz- und Stiftern Maynz / Würzburg u. zu richten haben:** cujus verba hæc: **Es soll zum wenigsten in ihren Häusern eine solche Abwechselung geschehen / daß wo nicht alle / doch jedesmahl etliche Persohnen in der Kirchen sich einstellen und neben andern den heilsamen Gottes-Dienst mit abwarten.**

Th. XLVII.

Hisce cautelis observatis, idem (17.) de nuptiis pronuncio, (quamvis accerrimè contra hoc disputaverint Rostochienles improbando nuptias in hunc diem relatas) tam quoad copulationem, *jung. Osiander. in tr. de Sabbatho p. 280.* quam quoad convivium nuptiale. Atro quidem carbone notat eos *Michael. Haveman. in Gamolog. synopt. l. 2. tit. 11. n. 4.* qui ex consuetudine diebus dominicis nuptias celebrant, cum quo consentit *Ludov. Dunte, in C. C. c. 10. q. 33. p. 293. ubi n. 6.* refert, daß **Tilemannus Heshusius und sein Collega Petrus Eggerdes seynd zu N. bey nächtliger weile außgeföhret / und ins Elend verstossen / daß sie ernstlich über dem 3. Gebodht gehalten / und Hochzeit auf Sonn- und Festage nicht haben bewilligen wollen / aber der Raht hat sich bekehret / in sich geschlagen / und es geändert / und die Verfolgung an solchen Männern begangen Gott abgebehten.** Verum quia nuptiæ generi permissorum annumerari possunt, & consuetudo vim veritatis præse fert, quid in tali consuetudine mereatur reprehensi-

hensionem, non video. Quod enim per multas heluationes
nox in diem, & sequens dies in noctem contra naturæ ductum
mutetur, abusui adscribo, & dudum huic malo medicinam ad-
hibuere LL. latores, quod & à Reverendissimo Electore Mo-
guntino in *cit. Erneuerte Kirchen-Ordnung c. X. S.* Es sol-
len auch factum esse videmus, *verb.* daß jederman im Wint-
ter umb 9. Uhr: im Sommer umb 10. Uhr nach Hause
gehe. Quod verò de die dominico dictum, ad festum quadra-
gesimæ & adventus Christi non extendendum, *c. non oportet.*
33. q. 4. c. nec uxorem. caus. & q. iisdem. C. capellanus. 4. X. de
Fer. Hæ enim feriæ magis per poenitentiam, quam hilarita-
tem celebrandæ. Fusius de hâc quæstione evoluatur *San-*
chez. de Matrim. lib. 7. disp. 7. per. tot. Basil. Ponce, de Ma-
trim. lib. 10. c. 9. p. 500. Carpzov. Jurisp. Consistorial. lib. 2. tit.
9. def. 151. ubi sequens refert rescriptum: demnach uns der
Superintendens zu O. zuerkennen gegeben, daß der Pfarr zu
G. in der Wochen Invocavit verschießen Fasten Hansen S.
und N. Tochter ehelich getrauet / wie ihr auß den Inschluß
zuvernehmen / als begehren wir hiermit / ihr wollet ermek-
ten Pfarrer zu G. unverzüglich fordern / ihm seiner Be-
günstigung halber ernstliche Verweissung thun / und darne-
ben untersagen / da künfftig dergleichen Klagen wieder ihn
einkommen / daß er alsdan in gebührliche Straffe genom-
men werden soll.

Th. XLIX.

Cum verò convivii nuptialis hilaritas maximâ ex par-
te in choreis consistat, & has diebus feriatis (18.) duci posse haut
nego. Non immeritò enim inter artes liberales numerantur à
Zafio, in Comm. ad Decret. n. 7. h. t. saltator etiam omnes nu-
meros implens singularem aptitudinis speciem præ se ferre vi-
detur, & hæc motio, si fiat modicè, non solum sanitati con-
ducit sed & præsentibus singularem lætitiâ parit. Sic Alphon-
sus

lus Rex Neapolitanus chorearum aliàs contemptor & hostis, cum Fridericum III. Imperatorem & Eleonoram ejus conjugem hospitio excepisset, saltavit in publico, daturus amico rarissimum lætitiæ argumentum, *vid. Nicol. Causin. de Regno Dei, Dissert. 22. p. m. 61.* Malè quidem choream definit *Wilhelm. Lugdunens.* citatus *Carpzovio*, inquit: Choream est circulus, cujus centrum est Diabolus. Quas etiam odio profectui videtur *Fr. Joh. Paul.* in *Schimpff und Ernst/tie. von Tangen. c. 337.* tradens: Es soll kein frommer Mann seine Frau noch seine Tochter zum Tanz lassett gehen / du bist sicher daß sie nicht als gut wieder heim kömpt/als sie ist dar gangen/sie begehren oder werden begehret/ und haben ihre Hand in einer unreinen Hand. Si verò (ut probabile) citati Autores de abusu, nocturnis, & impudicis saltationibus sermonem habent, facile cū illis compromitto, tales enim non solum in *LL. XII. Tabb.* sunt prohibitiæ, *vid. Crus. de Noct. c. 9. n. 11.* verum etiam in Rebus publicis nonnullis adeò restrictæ, ut non, nisi cum consensu Magistratus, permittantur. *Conf. sapius laudat. Erneuerte Kirchen-Ordnung c. 1. §.* Und ob wol. *ibi:* Warumb gleichwol bey unsern Pfarr-Herrn und jedes Orths Beambten und Schultheissen jedesmahl zu förderst angesuchet werden solle. *Add. Ostiand. in tr. de Sabbat. p. 277. q. 4.* qui bene monet, fatius esse quandoque concedere juventuti choreas, quam otia vitiosa, & clancularios conventus.

Th. XLIX.

Ratione processus (19.) Libellus judicii offerri potest die Solis & quolibet feriato, quoniam de plano quoq; libellus dari potest: idq; verum, siue actio intentetur civilis, siue criminalis, v. g. adulterii accusatio, *arg. l. miles. 11. §. 6. ff. ad L. Jul. de Adult. Jacob. de Aren. ad l. fin. C. de Fer.* Quid? quod *Hædemann.* in die solis licitè putet Citationem decerni posse, *Disp. 5. th. 15. in not.* ubi ait: non omnes actus diebus feriatis con-

qui-

quiescunt, sed citationem die feriato ad diem non feriatum re-
cte decerni, cum hic citationis actus sit extrajudicialis, atque
ita cesset ratio probationis, quæ afferri solet ex *c. 1. fin. X. de
fer. Gail. 1. obs. 53. n. 5. & Harpr. disp. 1. Process. th. 167.* Sic
Castr. ad l. fin. n. 2. inquit: commissionem citationis, sive de-
cretum judicis & mandatum, quo injungitur apparitori, ut
citet, posse fieri die in honorem Dei feriatâ; cum nulla requi-
ratur cognitio, *arg. l. actus. 8. in fin. C. de Fer.* Dissentit
Jacob. Butrig. in Comm. ad l. fin. C. h. t. ex hac ratione, quod
illa prima pars citationis, nempe præceptio judicis, sit quæ-
dam sententia interlocutoria, per *l. cum Clericis. 25. in fin. pr.
& l. omnes. 33. in pr. C. de Episcop. & Cler.* Verum supplica-
tionis narratis, quoad decernendum processum & citationem,
creditur, *l. cum quadam. penult. §. 1. de Jurisdic. Gail. 1. obs. 31.
n. 1.* Nec *l. 25. & dict. l. 32.* evincitur, mandatum sive præ-
ceptum judicis citandi reum esse sententiam interlocutoriam,
cum & in hac opus sit cognitione causæ, *arg. l. 39. ff. de Adopt.*

Th. L.

Idem dicendum (20.) de citationis insinuatione, *Car-
dinal. Tusch. conc. 100. n. 1. lit. F. Hahn. ad Wesenb. h. t. n. 5.
Konig in Process. c. 33. in fin. verb. der Fron möge auf eine Feyer-
Tag vorladen. Arnold. de Reyger. Disp. 2. proc. 9. 21. in not. quia
non refert, quo tempore quid agatur, sed in quod tempus effe-
ctus rei dirigatur, l. in tempus. 2. in pr. ff. de hered. inst. jung.
Vant. de Nullitat. in process. Rubr. 14. n. 119. cum Rot. decis. 367. We-
senb. ad tit. de Fer. Andr. Vaillens. Decretal. h. t. n. 13.* qui
putant, actum citationis non esse judiciale, sed extrajudicia-
lem, & sic cessare rationem *c. 1. & fin. X. h. t.* imò insinuatio-
nem esse facti, nec fieri per judicium, sed per nuncium & nota-
tarium, vel per literas nullamq; causæ cognitionem requi-
rere, *c. prudentiam. c. cum contingat. X. de offic. del. gat. c.
eum parati. 19. X. de Appellat.* Contrarium tuetur *Specul. de*

G

Citas.

Citat. art. 19. n. 3. Wurmb. l. 1. pract. observ. tit. 5. obs. 4. Treutl. vol. 1. Disp. 4. 0. 4. lit. C. ibiq; Hunn. cit. vol. 1. Disp. 4. 0. 4. Mynsing. cent. 1. obs. 77. in fin. Goldstein. in Process. tit. de Fer. qui vult, citatum die festo, ut compareat ad diem non feriatum, non teneri comparere (secus in feriis rusticis, ubi sui copiam facere debet, cap. fin. X. de fer.) partim quod processus sit ipso jure nullus, l. 2. in fin. C. h. t. partim quod dies dominica ita semper honorabilis & veneranda sit, ut à cunctis executionibus excusetur, nulla quonquam urgeat admonitio, taceatq; apparitio & horrida vox Præconis, l. fin. C. de Fer. (Apparitores enim sunt, qui in jus vocant, & jussa Magistratus exqvuntur, l. 5. §. 13. ff. de Reb. cor. qui sub tut. Donell. ad l. 5. de in jus vocand. 2. 14. Præco quoque in jus vocat reum autoritate magistratus, Rosin. 1. Antiq. c. 48. cujus vox dicitur horrida, quia sæpè reis molesti sunt apparitores & præcones per executionem citationis, vel propter suam in jus vocationem, vel ut Gothofred. in not. ad l. fin. C. de Fer. habet, quia sæpè eliguntur præcones vocalissimi & stentoreæ sive horridæ vocis) Atqui negari non potest, quin in jus vocationis insinuatio sit executio, sit admonitio, sit apparitio: Igitur cessare & tacere debet die dominicâ. His adde, quod in c. fin. X. de Fer. jubeantur die dominica omnes quiescere processus. Ast, quicumq; fuerit, inficias ire nequit, quin executio citationis ad processum pertineat: quocirca die dominicâ citatio fieri non potest ad diem non festum. Sed ego ad cujusvis argumenti minorem respondeo negando: Fallum quippè est, citationis insinuationem esse & importare actualem apparitionem & executionem, vel ad processum spectare hoc modo, ut pars citata eo ipso die, quo citata est in judicio compareat, sed solummodò post se trahit admonitionem de impostero comparendo, Johann. Monach. in process. part. 3. c. 5. n. 17. breviter: constat insinuationem hanc non esse actum juris-

dictio-

ditionis contentiosæ, sed eam saltem præparare, adeoq; tanquam extrajudicialem, ut jam ante monitum, & omitti & suscipi diebus feriatis posse, in quo textibus citatis praxis quotidiana minimè aduersatur, *add. Gail. d. obs. 53. n. 7.* Dinstinctionem hinc faciunt *Jac. Butrig. & Castrens. ad l. sæpe cit. C. de Fer. inter diem solis & cæteros dies festos;* quod scilicet die solis prohibitum sit insinuare citationem, non verò in aliis diebus festis, *add. Dn. Nicol. p. 1. c. 4. n. 10.* sed huic reponere valeo generalitatem concessæ insinuationis hæctenus satis enucleatam pariter atq; deductam.

Th. LI.

Tertia pars citationis est relatio nuntii de legitimè facta citationis insinuatione, *Wesenb. in parat. ff. de Fer. n. fin.* quæ relatio, nisi ex actis appareat, non valet citatio, *Wesenb. dict. n. fin. Myns. Cent. 1. obs. 77. & König, in Process. c. 24. n. fin.* Eam (21.) rectè die solis ad acta registrari posse, Praxis edocet. Putat quidem *Myns. dict. obs. 77.* quod de jure communi non habeat locum illa relatio nuntii in die festo, sine dubio motus *l. fin. §. 1. in verb. taceat apparitio, præconis vox horrida silescat.* Verum illa verba non sunt intelligenda de relatione citationis factæ, quasi illa citatio, die solis vel aliis feriis peracta, sit nullius momenti. Neq; enim Judici vel notario causæ vox præconis vel apparitoris, indicantis quomodo commissam citationem expediverit, est horrida atq; timenda, *Jacob. Butrigar. & Castr. ad l. fin. præsertim cum nec præsentia partis opus sit, quãdo fit relatio nuntii, Bart. ad l. 14. n. 10.*

Th. LII.

Testium examinatio (22.) die feriato licitè peragitur *Gloss. Clem. un. de offic. Delegat. Dom. Card. Tusch. Conc. 100. n. 8. lit. F. Rebuff. art. 1. Gloss. un. in fin. de Reprob. test. Ruland. de Commissar. p. 1. l. 5. c. 3. n. 6. 7. & seqq. Rosbach. in Process. p. 1. c. 58. n. 7.* Dissentit *Perez. in prælect. ad. Cod. n. 10.*

h. t. & quodammodo *Ungepaur*. solos excipiens testes senes & valetudinarios, in *Comment. ad Decret. n. 22. h. t. add. Brun-*
nem. ad l. ult. C. h. t. n. 5. Sed hi quammaximè, occupati sunt
circa juramentum, quod à teste in die dominica præstandum
esse nolunt; præprimis si attestatum testium, quando in tem-
pora longiora differtur, pari non singulariter præjudicet. Idem
judicium (23) esto de appellatione tanquam re favorabili,
Andr. Vallens. in parat. Decretal. n. 14. h. t. Nicolai in Process.
p. 2. c. 3. n. 22. Tusch. concl. 96. n. 7. lit. F. & hoc probari posse
videtur per *arg. l. 1. C. h. t.* Consuluerat etenim Verinus Impp.
an feriæ repentinae prodesse appellantis, ne tempora appel-
lationum, feriis illis durantibus, currerent, ubi rescripsere Im-
peratores, tempora appellationum esse continua, nec augeri
propter ferias, idemq; esse, ac si nullæ feriæ essent indictæ, *cit.*
l. 1. quod tam de interponendâ, quam proseguendâ appella-
tione verum esse autumo: Nec quicquam me movet, quod in
appellatione quidem interponendâ parum referat, num feriæ in-
cidant, nec ne, cum ille actus non sit judicarius, & proinde fe-
riatis quoque diebus expediri possit, per *l. miles. ii. §. 6. ff. ad*
L. Jul. de Adult. non autem licet prosegui appellationem in
diebus feriatis, per *l. 5. ff. de Fer.* tempus igitur proseguendæ ap-
pellationis non erit continuum, sed subtrahentur feriæ. Con-
trariū quidem deciditur in *l. tempora. 2. §. pen. ff. de tem-*
por. appel. & in l. 1. C. h. t. nam quoad judiciales actus, con-
cesso tempore utili, ratio habetur feriarum, *cit. l. 5.* non etiam
in tempore continuo, *l. 1. c. h. t. 420. & Castr. ad cit. l. 1. Cu-*
jac. in parat. h. t. add. Mynsing. Cent. 3. Obs. 15. n. 12. Sed quid
si finis dilationis atque ita terminus incidat appellanti in diem
feriatum? *Bald. in Comm. ad cit. l. 1. n. 1.* Inquit, tempus pro-
rogari, si in termino sint feriæ repentinae, ita tamen, ut usurpe-
tur restitutio in integrum contra dilationem dilabentem pro-
pter ferias repentinas, nec subveniri quoad ferias solennes, per

l. 26.

l. 26. §. 7. ff. ex quib. caus. maj. sed ex eo ipso, quod propter re-
pentinas ferias usurpanda est restitutio in integrum inprose-
cutione appellationis, colligitur, tempus esse continuum, *vid.*
Maurit. in tr. de rest. in integr. c. 43. §. 356. In Camera Im-
periali tempus prosequendæ appellationis non currit, *Gail. 1.*
obs. 141. n. 7. aliter se rem habere in inferioribus judiciis, docet
Myns. cent. 6. obs. 12. n. 6. Sed nec in Electorali Aulico, nec, uti
constat, hic, Jenæ, in Judicio provinciali fatalia prosequendæ
appellationis ita præcise attenduntur, *Moller. lib. 4. semestr. c. 32.*
n. 3. quando appellantis non evidens desidia & culpa depre-
henditur, *vid. Fachin. 1. controv. 79.*

Th. LIII.

Actibus, qui licitè diebus solis peragi possunt, annume-
randam (24) censeo Fidejussionem. Quanquam enim in *l. fin.*
§. . C. de Fer. injungatur, ne fidejussionis flagitetur exactio,
hæc tamen verba non prohibent generaliter quamvis fide-
jussionem die Dominico fieri. Hinc *Azo, in Comm. ad l. cit. fin.*
fidejussionis verbum in *l. cit. fin. §. 1.* intelligi ait de fidejussio-
ne v. g. iudicio sisti, vel iudicatum solvi; quia non simpli-
citer prohibetur fidejussio, sed ne fidejussionis flagitetur ex-
actio, quod multo magis probabile videtur ex *§. presenti. 7.*
hujus leg. fin. ubi pacta & contractus, qui pactorum species
sunt & fidejussionem sub se comprehendunt, diebus Domini-
cis conceduntur. Contradicit mihi *Anton. Hering. in tract.*
de Fidejus. c. 12. n. 19. inquiens: Ni casus incideret, quo die
dominico extra casum probabilis & extremæ necessitatis con-
tractus aliquis scienter esset celebratus, & desuper fidejussio
præstita, non vereor talem contractum & talem fidejussio-
nem penitus annihilare, propter *l. 2. in verb. reliqua causa*
vel lites quiescant. C. h. 1. Non enim saltem lites, verum et-
iam causæ jubentur quiescere. Causæ autem opponitur *l. 16.*
C. de transact. Deinde non tantum iudices, verum & urbanæ

plebes, & cunctarum artium officia venerabili die solis quiescere jubentur in *pr. l. omnes. 3. C. de Fer.* Plebem ac artes mechanicas oportet ab officiis, quæ diebus profestis in officinis exercere solent, abstinere. Officium interdum significat eos, quæ apud officium sive in loco officii sunt, ut recipiant cautiones, *l. illicitas. 6. §. ne tenuis. 5. de offic. presid.* Unde apud officium deponere est deponere in loco, in quo officiales consistunt, *l. 7. §. fin. qui satisd. cog.* Interdum enim apud acta, interdum apud officium, sive in loco, ubi sunt officiales, cavetur, *l. eum. 17. ff. de in jus. vocand. & ibi Anton. Fab. in Rationalib.* Sed in *dict. l. 3.* officia sunt, quæ plebs exercere solet diebus profestis, illa die Dominico quiescant, tabernæq; & officinæ claudantur, per *dict. l. 3.* Ergo etiam tam extrajudicialis, quam fidejussio judicialis die solis prohibita videtur. Tandem in *dict. l. fin. §. 1.* interdicitur fidejussionis exactio, nec distinguitur inter judicialem & extrajudicialem fidejussionem. Ergo nec nos distingvere debemus, *l. 8. de Public. in rem act.* Verum, ut *Heringio* respondeam, in *dict. l. 2.* appellatione causæ non, nunquam venit lis, ut in *pr. §. Si quis. 32. Inst. de Action. & l. 12. §. 3. C. de Judic. Cujac. ad Nov. 69.* nec particula sive semper diversas species, sed aliquando aliud denotat, & interdum explicat vocabulum præcedens, ut appareat, de quo casu sermo fiat, nempe de lite. Videtur quidem in *dict. pr. l. 2. C. h. t.* appellatione causæ non denotari is, cum præsertim permittatur die Dominico emancipare & manumittere, reliquas verò causas quiescere debere præcipiatur. Verum causas in *dict. l. 2. h. t.* non referri ad fidejussionem vel contractus, colligitur, ex *verb. seqq.* dum Imperator inquit *agendarum causarum tribuatur licentia.* Verbum igitur *causæ* in *dict. l. 2.* se juncturus à lite sumat illam differentiam, quæ est inter controversiam & litem, quatenus lis est tractatus judicialis, incipiens à lite contestata, *l. 5. in pr. de*

de pet. hered. & *ibi Cujac.* Præterea ad *alleg. pr. l. 3. de Fer.* dico, plus esse in conclusione, si quis argumentatur: Urbanæ plebes & cunctarum artium officia venerabili die solis quiescant. Ergo nec fidejubeant, vel non contrahant. Quies namque est laboris intermissio, *Goclen. in Lex. Phil. ad vocab. quies.* Labor assiduus & immodicus frangit corpus & animum, nec durare potest qui semper intenditur arcus, *Coras. ad §. post hunc. l. 2. n. 11. de Orig. Jur.* Est igitur inter alios & hic finis diei Dominici, ut per cessionem operis sit recreatio aliqua, *Coras. dict. n. 11.* Sabbathum institutum est, ut otium sit respirandi à laboribus, ac ut quies sit ab operibus civilibus, politicis ac œconoicis, ad audiendum & discendum verbum Dei, *Osiander, ad C. 56. & 58. Esaiæ. ac Zepper. in Explanat. LL. Mosaic. forens. c. 9.* Potest autem quis die Dominicâ contrahere ita, ne impediatur cultus divinus, ac ne frangantur vires animi & corporis, ea propter die Dominico controversiæ quidem forenses & lites sunt interdictæ, *l. pen. de fer.* non extra judicialis fidejussio vel contractus, *Costal. ad l. 1. de Fer. per dict. l. actus. §. in fin. h. t.* Quod denique *l. fin. §. 1. D. de Fer.* attinet, manifestum est, Imperatorem agere de fidejussione judiciali, quod probant *verb. seqq. advocatio delitescat,* i. e. absint foro advocati, sit dies dominicus à cognitionibus controversiarum alienus, respirent à controversiis litigantes, habeant intervallum foederis, quo vinculo litis invicem sunt adstricti, ad se veniant actor & reus, nihil timentes, sive se recolligant, irâ & timore deposito; subeat animos vicaria poenitudo, h. e. qui alterum offendit, illum poeniteat offensionis, quæ poenitentia debet esse vicaria, h. e. in vicem offensionis succedere. Aliter id explicat *Gothofr. in notis.* redire sc. debere poenitudinem per vices, id est, diès dominicos. Ex quibus apparet Jmpp. de controversiis, nec contractibus verba facere, quasi extrajudiciales quoq; contractus essent prohibiti.

biti. Deinde affertur, in *l. cit.* pacta conferant, transactiones loquantur. Licet igitur die solis pacisci & transigere, & per consequens contrahere, *Costal. ad dict. l. 2.* Novi etiam dissentientem *Donell. 23. Comm. c. 7.* cui tamen ex hactenus fufius deductis plenarie satis fieri posse, persuasum habeo.

Th. LIV.

Porro disceptatur inter Dd. an notarius die feriato possit testamentum, instrumentum, vel inventarium conficere? placet nobis (25.) opinio affirmativa *Maranta p. 4. D. 15. n. 86.* & *Ayreri part. 1. obs. 6. cap. 5. num. 17.* Est quippe actus jurisdictionis voluntariæ, qui absque strepitu judiciali procedit. Divortium ab his faciunt *Brunnem. ad l. 8. C. h. t. n. 4.* *Hahn. ad Wesenb. n. 6. h. t.* quorum assertio vix meretur assensum. Idem iudicium esto (26.) de intimatione donationis, *Arnold. de Reyger. in Thesaur. pract. vocab. Ferie. n. 15.* ubi adhuc alios actus licitos recenset, quibus adde (27.) Salarium, de quo rectè die dominico & generaliter singulis diebus festivis cognosci potest, *Jd. sub vocab. Salarium. n. 29.* Sic (28.) Canonistæ permittunt Patrono die feriato præsentare, *Paul. de Citadin. p. 6. art. 3. n. 41.* *Ungepaur. in Comment. ad Decret. tit. de jur. Patronat. n. 35.* Similiter (29.) quæritur, an novi operis nunciatio die feriatico fieri possit? multi distinguunt inter nunciationem, quæ fit verbis seu jactu lapilli, & quæ fit per Prætores: illam admittunt; hanc verò non, *vid. Arnold. de Reiger. in Process. judicial. Disput. 4. th. 7.* ubi tamen rectè arripit sententiam eorum, qui quamlibet nunciationem fieri posse contendunt, & puto propterea, quod sit periculum, ne partes ad arma & rixam procedant, *l. si cuius. 13. S. sed si. 3. de usufr. & quemadm. quis utatur fruatur. Ungepaur. ad Decret. n. 35. h. t.* An (30.) Arrestatio hoc die fieri queat, *vid. ap. Christin. 2. dec. 158.* Et hæc de actibus licitis dicta sufficiant, plures recensent *Andr. Vallens. Henric. Zas. & alii Comentatores*
ad

ad hanc materiam, qui tamen quammaximè comprehendì
pōt. sub hęc verliculis:

*Hęc faciunt causas festis tractare diebus,
Pax, scelus admissum, manumissio, res peritura,
Terminus expirans, mora testis abesse volentis,
Cumq; potestatis patrie jus filius exit.*

Th. LV.

Solennes feriæ annuatim propter causam divinam re-
currentes (*vid. dissert. hujus* 8. 13.) sunt vel majores, vel mino-
res. Majoribus annuero (1.) Festum Calendarum Januarii,
de quo sequentia reperiuntur in *l. 7. C. de Fer.* Calendarum
Januariarum consueti dies otio mancipantur. Nam non solum
primo Januarii, sed & præcedente die Magistratus neq; jus di-
cere, neque sui potestatem facere consueverunt, *l. pridie. 5. ff.*
de Fer. quoniam Calendis Januarii magistratum inierunt, &
pridie ejus diei magistratus non fecerunt sui copiam, se per di-
em domi continentes, nec cuiquam aditum ad se dantes. Ad-
dit hanc rationem *Ant. Faber. ad dict. l. 5.* quod Calend. Jan.
majori majestate magistratum inituri crederentur, si sui copi-
am pridie ejus diei non fecissent, cum nimia familiaritas pariat
contemptum, *l. observandum. 19. ff. de off. Præsid.* Quodq;
Prætores & Coss. magistratum Cal. Jan. ingressi fuerint, appa-
ret ex *Nov. 105. c. 1. & cit. l. pridie. 5. ff. de Fer.* scilicet quia
principium anni calendæ Jan. constituunt. Etsi enim Romulo
annus erat decem mensium, *Gædd. ad l. 98. ff. de V. S. & ex*
Romuli instituto à Martio incipiebat, Coras. l. 3. miscell. c. 12.
n. 5. Numra tamen secundus Romanorum Rex adjecit duos
menses, Januarium & Februarium. Etsi quoq; primus men-
sis apud Judæos est Aprilis, *e. hujus. 6. dist. 76.* (ideo-
que Januarius decimus mensis) apud Romanos tamen
Calendæ Januarii inchoant annum, *C. si quis. 15. XXVI. q.*

H

7. Sa-

7. Sanè utrumq; admitti potest, Calendis Januarii Romanos magistratum iniisse ac simul novum annū inchoasse, *Matth. Dresser. de Festis diebus.* Sed hodiè Romanum Imperium planè novam faciem induit, *Heig. part. 1. q. 2. n. 3.* Cum igitur Calendis Januarii apud nos non mutetur magistratus, ideò nec propterea sunt ferix in Calendis Januarii. Deinde propter novum annum Calendas Januarii colere prohibemur, *dist. c. si quis calendas. 15. Petr. Gregor. Tholos. l. 2. Jur. Univers. c. 16. n. 28.* Romani quidem sacra fecerunt Jano, juxta versum *Ovidianum:*

Jane, tibi primum thura merumq; fero,

Et ob memoriã ætatis Saturni homines erant liberales, *Petr. Gregor. Tholos. l. 3. Jur. Univers. c. 6. n. 3.* Nos autem colimus Calendas Januarii non propter novum annum, nec respectu aliorum Deorum; sed propter festum Circumcisionis Christi. Hinc *Dresserus* inquit: Christianos novi anni initium sumere à natali Christi, neq; illum diem esse festum quod sit initium anni, sed quia cultus Deo debitus in eodem præstatur, *c. fin. X. de Fer.* In Camerâ Imperiali ferix sunt à 24. Decembr. usq; ad 6. Jan. inclusive *part. 2. Ord. Cam. c. 33. add. Schvvanm. lib. 1. c. 25. n. 2. in Process.*

Th, LVI,

(2.) Festum Epiphaniarum, cujus tempus seu numerus dierum in *l. 2. C. de Fer.* constituuntur 15. dies: quanquam juxta *C. fin. X. de Fer.* unus tantum dies tribuatur, idq; etiam ita observatur in his terris juxta *Ordinat. Eccles. tit. 33. in verb. bis auf den 6. Tag Jan. inschließlich des sechsten Tages/* cum quotannis sexto Januarii festum Epiphaniæ habeamus, *Joh. Cöler. in Calendar. perpet.* & propterea sit festum immobile, sicut & festum Nativitatis Christi immobile est, *Matth. Dresser. in lib. de Festis diebus.*

Th,

Omnis insuper cognitio criminalium quaestionum (III.)
 inhibetur quadraginta diebus ante diem Paschæ, *l. 6. C. de Fer.*
Donell. 24. Comm. c. 7. Henric. Zas. in Comm. ad Decretal. n. 1.
b. t. Non obstat *l. provinciarum. 10. C. de Fer.* Nam quod in
 quaestionibus latronum, nullum quadragesimæ tempus, nec
 venerabilis Paschæ dies excipitur, id fit, ne differatur scelerato-
 rum consiliorum proditio, quæ per latronum tormenta qua-
 ritur, cumq; condonatio summi Numinis sive Dei facillime
 speretur, quando multorum salus & incolumitas procuratur,
dict. l. 10. Duaren. l. 2. disp. c. 12. & Cuiac. in tract. de divers.
tempor. præscript. De jure Canonico variant tempora, quippe
 in *c. pen. 15. q. 4.* à quinquagesima usq; ad octavas Paschæ in
c. fin. X. de Fer. septem dies dominicæ passionis feriæ præscri-
 buntur. Ac *Martin. Mir. in explicat. Evang. Dom.* ait, Roma-
 no Catholicos per sex vel septem septimanas, quæ festum pro-
 ximè præcedunt, celebrare ferias, quibus jejunii nomen dede-
 runt. Sed quemadmodum civile jus tempus quadragesimæ
 sive quadragesimale feriarum instituens, *l. 6. C. de Fer.* usus
 noster non admittit, *Anton. Faber. in Rational. ad l. pen. ff. de*
Fer. & König. in Process. c. 41. v. 1. ibi: **Welcher doch auß**
dem Gebrauch kommen ist/ ita nec jus Canonicum hac in par-
 te observatur; quia per illos in jure Canonico præfixos dies
 tantum dies Solis, & tempore Passionis Dominicæ diem Jo-
 vis & Veneris habemus pro feriis divino cultui destinatis, à
 dominicâ *Esto mihi* sive *Quinquagesimâ* usq; ad Domini-
 cum *Invocavit*, & à die *Palmarum* usq; ad Dominicum *Qua-*
simodogeniti feriæ à forensibus negotiis dant vacationem,
Schvvanm. lib. 1. Process. Judiciar. obs. 12. qui inquit: *Hodie*
in Camera Imperiali feriatos esse dies, dominicam *Esto mihi*,
 usq; ad diem *Jovis* à Festo Paschæ exclusivè. Cæterum un-
 de nomen habeat quadragesima, de quâ *l. 6. C. de Fer.* agitur,

vid. Vultej. in Jurisprud. Rom. lib. 2. c. 3. n. 91. & Matth. Dresser. in lib. de festis diebus. addens esse à Pontifice Romano circa annum Christi 130. jejunium quadragesimale inductum.
Th. LIX.

Sacri item sunt (IV.) dies Paschæ cum septem diebus tam sequentibus, quam præcedentibus, l. 2. & l. omnes. 7. vers. sacros quoq. C. de Fer. Cujac. ad tit. ff. de divers. temp. præscription. c. 6. Hinc in pr. l. actus. 8. C. de Fer. Imperatores rescripserunt, actus omnes & publicos & privatos diebus quindecim Paschalibus conquiescere debere. In c. placida. pen. 15. q. 4. à Quinquagesima usq; ad octavas Paschæ præscribuntur Feriæ. In c. fin. X. de Fer. injungitur, ut strepitus judicialis absit die resurrectionis Christi & septem sequentibus diebus. Verum nec Paschale festum hodie feriis ita subicitur, sed hisce in terris duntaxat dies Resurrectionis Christi cum duobus sequentibus divino cultui vacat, Matth. Coler. in Comm. ad tit. X. de Fer. Ex Ordin. Cam. Imper. sunt feriæ à die Palmarum usq; ad diem Dominicum Quasimodogeniti, dict. c. 33. p. 2. Schvvanm. lib. 1. Process. c. 25. vel ex Visitatorum statuto à die Palmarum usq; ad diem Jovis à Festo Paschæ exclusivè, Joh. Förster. in Process. Judic. obs. 12.

Th. LIX.

Cessant igitur secundum Jus civile quindecim hisce Paschatis diebus omnes actus tam publici, quam privati, l. 8. C. de Fer. imò differri debet exactio omnium publicorum & privatorum debitorum, nec tum temporis Debitorum ad unctio- nem annonariam sunt compellendi, l. 7. C. in fin. h. t. Notandum autem (1.) functionem significare solutionem, ideò in l. fructus. 18. C. de Action. Empt. functiones dicuntur census si- ve tributa, quæ fundi nomine solent præstari, Cujac. in Comm. ad dict. l. 3. ut & l. 4. C. de Donat. interpretatur. H. tomann. in Comm. ad §. 1. l. 13. C. de Judic. dicit, quod functiones sunt
intri-

intributiones & pensitationes publicæ. (2.) Annonam denotare in *dict.* §. 1. quemvis redditum, per *l. fin.* §. *qui annonam.* 8. ff. *de Muner. & Honorib.* quamvis interdum aliter usurpetur, *Wesemb. in parat. C. de Annon. & Brissou. de V. S. lib. 1.* Quare functio annonaria in *l. 7. & l. 8. C. de Fer.* est præstatio census vel tributi sive in frumento, vinoq; sive in pecuniâ aliisque rebus consistat. Ad illam solutionem Census vel tributû publici nemo debet adigi in diebus quindecim Paschalibus, *l. cit. 8.* Hisce in terris, ut *thes. preced.* monitum, tres saltem dies Paschæ sunt sacri, nec quindecim. Sicut autem in illis tribus diebus Paschæ, ita & die solis omnes actus, tam publicos quam privatos, oportet quiescere, *l. ult. C. de Fer.* Huic enim par debetur reverentia, *LL. cc.* in audiendo & meditando verbo divino, ut Deus in nobis operetur. Sed multis in locis & die solis magistratus solet exigere census & tributa.

Th. LX.

Contra vero actus misericordiæ hoc in festo sacratissimo nequicquam inhibendos reor, quia in operibus misericordiæ dierum non est habenda distinctio, *arg. c. veniam. 35. q. 9.* Hinc primo die Paschali existente propter debita, potissimum civilia, carcere sunt liberandi, *l. 9. C. de Fer. l. 3. C. de Episcopal. audient.* Idem dicendum vult *Rauchdorn. pr. c. 24.* de reis in carcere detentis ob crimen non atrox, per *pr. l. nemo. 3. de Ep. Aud.* quamvis illa ægrè ita intelligi queat, quasi simpliciter sit liberandus captivus, propter *l. Judices. 9. h. t.* de quo *vid. Alberic. de Rosat. & Castrens. add. l. 3.* Hinc *Bartol. in comm. ad l. nemo.* inquit, omnimodò carcere captivum esse liberandum die Paschæ, subjungit tamen, de consuetudine id non servari. Et hæc liberatio in nostris quoq; denegatur terris, nisi cautio præstita fuerit idonea, *add. Excellentiss. Dn. Pres. in not. ad Grot. l. 1. c. 2. §. 10. n. 6. de J. B. & P.* Et quid sit sentiendum de consuetudine Judæorum, quâ circa Pascha scelerati emittebantur,

H 3

vid.

vid. ipse Grot. loc. cit. ibiq; maxime Reverend. Dn. Joh. Adam. Osiander. observat. ult. p. 431. Gerhard. ad Matth. c. 27. vers. 15. pag. m. 1193. Petr. Ravanell. in Bibliothec. sacr. sub vocab. Festum. n. 6. p. 606. & sub vocab. supplicium. n. 8. pag. 68. Joh. Steller. in Defensione P. Pilati c. 2. n. 23. Interim ab hac Jure Civili usitatâ ex carcere liberatione excipiuntur (1.) sacrilegus (2.) adulter (3.) stuprator (4.) incestuosus (5.) raptor virginis (6.) maleficus (7.) violator monetæ (8.) homicida (9.) parricida (10.) reus majestatis, ceteriq; ob enorme delictum conjecti in carcerem, dict. l. 3. Jul. Clar. in pract. q. 46. n. 3. Sunt autem malefici, qui quovis modo deliquerunt, l. ex maleficio. 4. ff. de obligat. Ergo omnes, qui damnum inferunt, aliisque nocuerunt delinquendo, sunt in Paschalibus quoque diebus in carcere detinendi? Respondeo, vox malefici latissime patet, ac maleficium in generali appellatione ad quodvis delictum pertinet, dict. l. ex maleficio. 4. sed in dict. l. 3. malefici sunt, qui enormiter deliquerunt, vel magi, l. etsi. 7. C. de Malefic. quos per excellentiam, ob facinorum magnitudinem, vulgus vocat maleficos, l. nemo. 5. dict. tit. propterea quod hominibus & brutis calamitates, morbos & mortem fabricant, Prosper. Farinat. de delict. lib. 1. tit. 3. quest. 20. n. 75. & Menoch. cent. 4. Cas. 388. n. 4. per. l. multi. 6. C. de Malefic.

Th. LXI.

Nec distinguendum puto inter maleficos, an malâ suâ arte usi fuerunt ad ferendam salutem, vel ad fruges servandas & calamitates avertendas, vel non. Moveor ad hoc per generalitatem l. 3. C. de Episc. audient. cui non obstat l. eorum. 4. vers. nullis verò. C. de Malefic. ad quam quidem reponit Coler. Dec. 180. n. 10. eos, qui incantationibus utuntur pro salute hominum, nullam sustinere corporis poenam, sed saltem per ministros Ecclesiæ reprehendi, iisque imponi poenitentiam. Sed, quod per se malum est, id nullo casu permittendum. Illa in-

incantatio non est verum medicinae genus, tametsi sint, qui maleficos sibi profuisse cum praedicatione affirmant, *l. 1. §. medicos. 3. in fin. ff. de extraord. cognit.* Etenim magicæ artes nihil afferunt remedii, sed sunt laquei, & retia Diaboli, quibus genus humanum decipit, *c. admoneant. 10. 20. q. 7.* omnisque incantatio est interdicta, *Levit. 9. vers. 29.* nec sunt facienda mala, ut eveniant bona, *Rom. 3. v. 8.* Proinde *Heig. p. 2. q. 39. n. 74.* testatur, foeminae in bonum finem avertendi tempestates operanti dictatam fuisse poenam extraordinariam. Siquidem paganismus hoc recepit, quod improbatam artem magicam adhibere liceat salutis ferendæ causa, *dict. l. eorum. 4. in fin.* Paganus enim, hoc est illi, qui alieni sunt à nostrâ fide, infideles ethnici sive gentiles, *l. Christianis. 6. de Paganis. Wesenb. in parat. dict. tit. n. 1.* ita sentiunt. Unde communis opinio Dd. magos eximentium poenâ per incantationem prodesse volentes rejicitur in *Nov. 75. Leon. Farinac. dict. quest. 20. n. 95.*

Th. LXI.

Superioribus juxta *thesin. 60.* in carcere detinendis annu-mero (ii.) Mathematicos, ars quippè Mathematica est dam-
nabilis & omnino interdicta, *l. artem. 2. in fin. C. de Malefic.* ac de salute Principis vel summâ Reipublicæ Mathematicum consulens cum eo, qui respondet, capite punitur, *Paul. 5. sentiar. tit. 21. §. 3.* Cæteri mathematici civitate pelluntur, *Brunnem. ad l. 10. C. de Episcopat. audient. n. 2.* & perseverantes aut vincula publica, aut deportationem, aut relegationem patiuntur, *dict. tit. 21. §. 1.* Sunt igitur Mathematici in diebus quoq; Paschæ, vel Natalis Christi non liberandi carcere, per *dict. l. 3.* Verum Mathematicorum nomine *in fin. dict. l. 2.* non intelliguntur, qui liberalissimas artes Geometriam, Arithmeti-
cam, Musicam, Astronomiam &c. exercent, sed qui super-stitiosè Astrologiâ in vaticinando abutuntur, & qui sunt impostores ac suas ineptias adumbrant nomine Mathematicorum,
per

per dict. l. 2. in pr. Cujac. in comm. ad tit. C. de Malefic. Perez.
in pralect. ad Cod. n. 5. de Malef. & Mathem. Brunnem. ad l. 2.
h. t. Etsi vero Petr. Gregor. Tholos. lib. 34. Jur. Univers. c. 14.
n. 5. Astrologiam dannare videtur, non tamen cum ipso est
statuendum, nec improbandus, qui tantum praedicit inclina-
tiones naturales ex astris collectas, sed qui ita vaticinatur, ut
necessario quid venturum affirmet, Duar. ad tit. ff. ad L. Cor-
nel. de Sicar. c. fin. vel qui praetextu artis Mathematicae Magi-
am sive divinationem non habentem rationes Physicas in ho-
minum exitium & injuriam exerceret, Wesenb. in parat. ff. ad
L. Cornel. de Sicar. n. 9.

Th. LXIII.

Ejusdem farinae sunt (12.) qui cadavera hominum spo-
liant, vel corpora & ossa ex sepulchris extrahunt: nullam quip-
pe accipiat vinculorum requiem, qui quiescere sepultos qua-
dam secleris immanitate non sinit, l. nemo. 3. C. de Fer. Ergo
carcer & die Paschae vel Natalis Christi tenebit inclusum, qui
sepulchrum alicujus violavit spoliando cadaver, quia cadave-
ra spolians, maxime si manu armata id egerit, capite plectitur,
Berlich. P. 5. Concl. 47. n. 18. Jodoc. Damhoud. in sua pract.
Criminal. c. 109. n. 6. Si sine armis fecit, in poenam metalli
condemnatur, l. Prator. 3. §. adversus. 7. ff. de Sepulchr.
violat. Deinde rei sepulchrorum, si corpora ipsa extraxerint
vel ossa eruerint, humilioris fortunae, summo supplicio affici-
untur, honestiores in Insulam deportantur, alias relegantur,
aut in metallum damnantur, l. ult. ff. cit. tit. De jure Saxoni-
co communi violator sepulchri rotam punitur, Sandr. l. 2. art.
13. n. 2. qui textus obtinet, si insigni facto, vel sacrilegio conta-
minata est violatio sepulchri, alias hodie poena arbitraria rele-
gationis, fustigationis & non, nisi circumstantiis singulariter
exigentibus, gladii obtinet, Const. Elector. 34. part. 4. ibiq.
Carp. Idq; etiam ad illos porrigitur, qui punitorum corpora rotam
impo

imposita, vel in patibulo suspensa denudant, aut prorsus tollunt, *Wesenb. in parat. ff. de Sepulch. violat. in fin.* Etsi enim *Heig. part. 2. q. 37. n. 34.* referat, non legem Romanam, sed consuetudinem introduxisse, ut punitorum corpora manerent insepulta; Idem tamen *n. 41.* fatetur, hoc à tam multis annis inductum, non temerè mutandum esse. Quam sententiam etiam approbat *Speckhan. cent. 1. q. 9.* & eandem legibus confirmat *Gomes. tom. 1. var. resol. c. fin. n. 9. add. H. Grot. de J. B. & P. l. 2. c. 19. §. 4. num. 2. ibiq. not. Dn. Præsid.*

Th. LXIV.

Succedunt (13.) Latrones, quos itidem rectè torqueri in venerabilibus diebus Paschæ, Pentecostes, vel Nativitatis Christi constat, *arg. l. 10. C. de Fer.* Ratio est, ne differatur sceleratorum consiliorum proditio, quæ per latronum tormenta quærenda est, *l. 10. C. h. t.* Moneantur igitur, id est debent moneari, vel se ipsos moneant per hoc Imperatorum præscriptum Præsides Provinciarum, sive reliqui Magistratus & Judices, nec diem Paschæ, nec Quadragesimæ tempus excipi in quæstionibus latronum, sed eos etiam in illis venerabilibus diebus de jure torqueri, *l. 10. C. de Fer.* Adversari videtur *l. 2. §. 6. h. t.* Sanctus enim dies Paschæ & dies Natalis Domini sine strepitu observandus, *dict. l. 2.* In quadraginta diebus, qui Paschale tempus præcedunt, omnis cognitio criminalium quæstionum prohibetur, *dict. l. 6.* Die Dominicâ nulla fiat executio, taceat & delitescat judicis apparitor sive licitor, *l. sequent. §. 1.* Ergo in illis feriis latrones debent esse immunes à quæstionibus sive torturâ. Respondetur, in die feriato divino cultui dedicato omnis cognitio criminalis & tortura quiescat *dict. l. 2. l. 6. §. ult. C. de Fer.* Excipiuntur tamen atrocia crimina, *Farinac. in. Prax. Criminal. l. 1. tit. 5. q. 38. n. 107.* & sub illis atrocibus criminibus comprehenditur latrocinium, *l. pen. C. h. t.* Quæ alias sint atrocia delicta, recensentur à *Franc. Brun. in tr. de Judic. &*

torturâ, p. 2. q. 5. n. 52. nempe latrocinium, sacrilegium, crimen læsæ majestatis, adulterium, stuprum, incestus, raptus virginum, vel sanctimonialium, veneficium, homicidium, parricidium. In his omnibus procedi ad torturam diebus quoq; Paschalibus probat *Brunnem.* per *l. nemo. 3. vers. sed ab his. C. de Episcop. audient.* & per *l. pen. C. de Fer.*

Th. LXV.

Sed, annon *l. pen. C. de Fer.* Imperatores tantum loquuntur de Isauris latronibus? In *lib. 9. C. Theodos. tit. 35. de quaestione l. ult.* ex quâ desumpta est *l. pen. C. de Fer.* ita habetur: Provinciarum Judices moneantur, ut in Isaurorum latronum quaestionibus nullum Quadragesimæ, nec venerabilem Paschæ diem existiment excipiendum. Quod igitur Honorius & Theodosius de Isauris Latronibus constituere, id ad cæteros quoq; latrones Justinianus in *l. pen. C. de Fer.* extendit. Isauri dicti sunt ab Isauria, regione Asiæ minoris, quam incolebant, & latrocinis ac piraticis erant dediti, ideò illorum, utpote sceleratorum hominum & valde nocentium torturam nec tempore Paschæ impediri debere Imperatores voluerunt, *Duar. lib. 2. Disput. c. 12.* Ac ne quis Isauros in prædiis suis, vel juxta se haberet, prohibitum in *l. ult. C. ad L. Jul. de Vi public.* Etsi verò in *dict. l. ult. C. Theodos. de quaestione.* tantum Isaurorum latronum fiat mentio, quod tamen & alii latrones, qui tales non sunt, pati debeant tormenta die quoq; festo, constat ex *dict. l. nemo. 3. C. de Episcop. audient.* & ex *l. pen. C. h. t.* Nam vox *maximè* inde non excludit, sed includit alios latrones.

Th. LXVI.

Nec tantum Latrones quoad factum proprium, sed etiam (14.) in Socios criminis feriis Paschalibus, quid? quod in quolibet die festo torqueri posse, per *l. cit. pen. C. de Fer.* probari adopinor. Neutiquam quippe differri debet proditio sceleratorum consiliorum, sed illa quaerenda est per latronum tormenta,

menta, *l. cit. pen. & l. qui ultimo. 29. in fin. ff. de Pæn.* Objicitur primò *l. repeti. 16. §. 1. ff. de question.* qui enim de se confessus est, in caput aliorum non torquebitur, *dict. §. 1.* Veteris quippe juris autoritas non sinit de se confessos interrogari de aliorum conscientia. Nemo igitur de proprio crimine confidentem super conscientia scrutetur aliena, *l. ult. in fin. C. de Accus.* Nec quis potest esse testis contra socium criminis, *l. quoniam. in pr. C. de testib.* Respondetur, conscius sceleris non interrogatur, ut testimonium dicat, vel ut ipsius testimonio fides habeatur, *dict. l. quoniam. in pr.* Sed ut innotescat socius, *l. ult. C. de Malefic.* & ut potentia in istum socium inquiri possit, *l. divus. 6. ff. de Custod. reor.* Non igitur habebitur fides illi indicio, sed alia accedere oportet, *l. ult. C. de Probat.* *Donell. ad. dict. l. 11. n. 12.* Quibus autem adminiculis opus sit, ut nominatio procreet indicium ad torturam, exponit *Zanger. in tract. de Tortur. c. 2. n. 18. & seqq.* Deinde rei criminis de sociis regulariter non interrogantur, *dict. l. 16. §. 1. dict. l. ult. in fin.* Interdum tamen illa interrogatio permittitur, *dict. l. 29. in fin.* quia vox *sepè* ostendit, regulariter reos non interrogari in socios, cum illud vocabulum speciales casus contrarios denotet, *l. servos. 47. de Condit. & Demonstrat. Bocer. in tr. de tortur. c. 3. n. 42. & seqq.* Aliter respondet *Pac. in comm. ad dict. l. 11. n. 11. C. de Testib.* quod scilicet omnia jura prohibentia reum interrogari de sociis loquantur de reo confessio, illum verò, qui non est confessus, sed legitimis probationibus convictus, vel etiam accusatus, posse ac debere de sociis interrogari. A quâ opinione *Pacii* etiam discedit *Farinac. in prax. crim. lib. 1. tit. 5. q. 40. n. 28.* inquit: tunc demum potest reus de sociis torqueri, quando de principali delicto vel confessus vel condemnatus, per *dict. l. qui ultimo. 29. in fin. ff. de Pæn.* Cæterum in criminibus, ut supra dictum, non valde atrocibus pij iudices in hisce terris non torquent reos, sicuti generaliter in diebus

festivis Paschatis, quæ sententia quoq; placet *Jul. Clar. in Pract. Crimin. q. 64. n. 54.* Hinc non amplector opinionem *Anton. Fabr. in Rational. ad l. pen. ff. de Fer.* qui ait, nullum tempus à cognitione criminum esse immune, quæcunq; sint crimina illa. Eò itidem inclinatur *Franc. Brun. q. 5. p. 2. n. 52. in tr. de Judic.* ubi asserit, respectu criminum non atrocium, sed minorum, propter quæ poena pecuniaria imponenda, non quidem torqueri debere reos die solis vel aliis festivis, per *d. l. nemo. 3. in princ. de Episc. Audient. & l. dies. fin. S. 1. vers. sit ille dies à cognitionibus alienus. C. de Fer.* id tamen consuetudine non servari.

Lh. LXVII.

Sequitur (V.) festum Pentecostes, à cujus vigiliâ usque ad Dominicam Trinitatis feriæ ferè communiter conceduntur, prouti de Càmérâ Imp. testatur *Schvvanmann. l. 1. c. 25. n. 2. Process. Cam. add. Arnold. Reyger. sub. h. voc. n. 2.* Sic (VI.) dies feriatuſ est Natalis Domini, *l. 7. C. de Fer.* in quâ non exprimitur, quot dies hoc tempore debeant esse sacri, unde *Castrens. ad h. t.* ita argumentatur: in *l. 7. h. t. n. 5. vers. etiam.* nihil reperitur de septem præcedentibus & septem sequentibus diebus, sicuti prædicatur de Festo Paschæ, *l. cit. vers. sacros quoq;.* Ergo festum Resurrectionis sive Paschæ est majus, quam festum Natalis Christi. Hujus rei hanc assignat diversitatis rationem, quod nasci sit naturale, resurgere verò miraculosum. Verum in *l. 2. C. de Fer.* dies Natalis Domini & Epiphaniæ cum septem præcedentibus & septem sequentibus diebus nobis præscribuntur feriarum loco. Deinde in *c. pen. 15. q. 4.* septem dies ante Natalem Domini usq; in Octavas Epiphaniæ jubentur esse feriatuſ, hinc quoque *Rönig/ in Process. c. 41. n. 1. de Fer. in honor. Dei. instit.* idem ferè docet, *verb. und in den Octaven der grossen Feste.* Quamvis in *C. fin. X. de Fer.* Pontifex saltem diei Natalis Domini mentionem faciat

faciat nullosq; alios, quam sancti Stephani & Johannis Evangelistæ adjungat, quos tres dies & nos celebramus, non ut Stephanum & Johannem Evangelistam invocemus, sed ut publicè instituamur quomodo regatur Ecclesia, quæ fuerit ipsorum doctrina, atq; illorum testimoniis & exemplis confirmemur, Deoq; pro beneficiis per illos præstitis gratias agamus, *Philipp. Melancht. in conc. de Sanct. Johann. Baptist. loc. 1.* Interim multi ministri verbi divini per tres illos dies tractant de Nativitate, quod verè assumserit humanam naturam, & quæ utilitas ex Nativitate Christi ad nos perveniat. Sicut igitur Paschæ, ita & Nativitatis Christi tempore tres sunt festi dies, ut habetur in *Ordinat. Ecclesiast. Elect. Sax. tit. Von den sondern Vesten.* In Camera Imperiali feriæ sunt, ita ut cesset strepitus Judicii, à die præcedente Nativitatem Christi & seqq. usq; ad 6. Januarii, *p. 2. Ordin. Cameral. tit. 33.*

Th. LXIIX.

Solennes ferias minores annuatim propter causam divinam recurrentes nomino Apostolorum & Sanctorum Martyrum Festa memoriæ ipsorum dicata (*vid. Pels. p. 199. tit. 12. num. 176. & seqq. Process.*) quæ vel per diem integrum vel per dimidium saltem celebramus, Hæc autem dies festivos esse respectu passionis, asserunt Impp. in *l. 7. C. de Fer.* Sic in jure Canonico *C. fin. X. de Fer.* strepitus judicialis jubetur quiescere diebus duodecim Apostolorum, ac præsertim Petri & Pauli. Consentit Ordinatio Camerae Imperialis *p. 2. c. 32. Joh. Förster. in Process. Judiciar. obs. 13. & Petr. Denais. in Compend. Jur. Cameral. tit. 140. n. 9.* Ratio, cur dies Apostolorum ac præsertim Petri & Pauli celebrare debeamus, hæc asseritur ab Impp. in *l. 7. C. de Fer.* quod illis diebus passio & mors Apostolorum commemoretur & illa passio Apostolorum sit totius Christianitatis Magistra. Opponitur (1.) *l. ult. pr. C. h. t.* Dies enim

festi sunt Majestati altissimæ dedicandi: non igitur Apostolis (2.) finis festorum est præcipuus, ut cultui divino demus operam, *Gen. 2. vers. 3. & Exod. 12. vers. 14. Wesenb. in parat. ff. de Fer. n. 7.* non igitur in memoriam Apostolorum sunt instituendi dies (3.) manifesta crucis Christi contumelia est, passionem Apostolicam vocare Magistram totius Christianitatis. Respondetur, non celebrantur dies Apostolorum, ut ipsis tribuatur cultus divinus & adoratio neque illorum passio est Magistra Christianitatis ita, ut Apostoli suâ passione Christianis pepererint salutem æternam, sed ut illorum fide m, pietatem & patientiam imitemur, *Ostander. ad c. 1. Act. Apostol.* Utq; ipsorum doctrinam de Deo & beneficiis divinitus exhibitis Ecclesiæ discamus, Deoq; gratias agamus. Ergo & illis diebus cultus divinus Deo tantum tribuitur, isq; invocatur, prout injunctum est omnibus *Exod. 20. vers. 3. Martin. Bucer. de Regim. Christ. lib. 1. c. 11. In Ordinat. Ecclesiast. Elector. Saxon. dict. tit. Von den sonderñ Festen.* liberum relinquitur agere festum diebus sanctorum Apostolorum, ita ut plerorumque Apostolorum dies feriatum sint in cisi, nec integri, sive ex omni parte sancti, *vid. Petr. Gregor. Tholos. dict. c. 16. n. 2.* Etsi verò *Johan. Monach. part. 5. process. §. 2. n. 10.* ait, observari in his regionibus festa duodecim Apostolorum, apud nos tamen dies duodecim Apostolorum sancti Laurentii & omnium sanctorum non celebrantur.

Th. LXIX.

Denique feriis solennibus minoribus annuatim recurrentibus non inconcinnè, annumerantur Encænia, ἀπὸ τῆς ἐγκαινίσειν, ab innovando dicta, vocantur aliàs magis Latine Renovalia, festa anniversaria, & in genere sunt festum, quo aliquid novi Deo vel Populo dicatur, aut renovatur, sive sunt festum

festum, quo aliquid factum est novi, vel renovatum, *Matth'*
Martin. in Lexic. philolog. hoc vocab. Calvin. in Lexic. b. voc
Ex his patescit, quod modò divinis, modò humanis feriis adnu-
merari queant. Humanis, quando sumuntur pro novo ludo-
rum genere & novâ pomparum specie, *vid. Besold. in The-*
saur. pract. sub vocab. Kirchweibe. Divinis, quando lc. sunt fe-
stum sive dies festi initiales dedicationis templi, *Polyd. Virgil.*
de invent. rer. l. 5. c. 7. & 13. & de his nobis agendum. Vocan-
tur nostro idiomate *Kirchmesse / Kirchweibe / Kirmesse / Waur-*
Kirmße. Illorum originem *Manz. in Decis. Palatin. quest. 91.*
n. 1. cum aliis ex veteri testamento deducunt, allegantes præ-
cæteris locum *Exod. 24. v. 4. & 1. Reg. 8. v. 65.* ubi Moyles ta-
bernaculum Dei, & Salomon templum de novo extructum
consecrarunt, festivitatemque in æternam consecrationis tem-
pli memoriam instituerunt, *Job. Oslander. ad cit. vers. 65.* Re-
ctius tamen alii cum *Andr. Knichen.* Judæ Machabæo festivi-
tatem hanc annalem adscribunt *de superiorit. territorial. c. 4.*
n. 588. ubi hæc tradit: Encænia polluto templo, quod de inte-
gro consecratum fuit, auspiciis Judæ Machabæi post diuti-
nam in Perside captivitatem innovata fuerunt, ut quotannis
sacer & celebris esset dedicationis novæ dies, & Dei gratia,
quæ finem Antiochi Tyrannidi imposuerat, in memoriã revo-
cicaretur. Consentit *Beza ad Joh. 10. v. 22. Ter, ajens,* fuit templum
Dei solenni dedicatione consecratum. *primum* videlicet à Salo-
mone mense septimo, *1. Reg. 8.* Deinde post ejus instaurationem
à Nehemia, die tertia duodecimi mensis, quæ incidit in Febru-
arium & Martium, *Esdr. 6. 15. Neh. 12.* Tertio à Juda Macha-
bæo post repurgatum templum. *Mach. 4.* Hac autem Encænia
ad Judam Machabæum referri duæ circumstantiæ ostendunt,
una, quod subjiciatur in contextu, tunc hyemem fuisse: altera,
quod neutrius præcedentis dedicationis memoriæ causa ullus
dies festus neque a Salomone, neque à Nehemia dicatur con-
stitui.

stitutus; de tertiâ verò expressè legitur *1. Mac. 4.* in ejus, me-
moriâ institutum fuisse festum à Juda Machabæo, celebran-
dum mense Cisleu, qui maxima ex parte decembri nostro re-
spondet. *Jung. Martin. Chemnit. in Exam. Concil. Trident. p. 4. pag. m. 158. Osiander ad c. 10. vers. 22. Johann. Joseph. l. 12. Antiq. Judaic. c. 11.* Quamvis verò hæc a nostris Encæniis mul-
tum differant monente *Klockio de Ærar. l. 2. c. 100. n. 6.* ad
horum tamen exemplum successu temporis in Primitiva Ec-
clesia Encænia sunt introducta, uti ex *Nicephoro l. 8. hist. Ec-
cles. c. 50.* pulchrè deducit *Dn. Henric. Linck in tract. de Jure
templor. c. 7. n. 7. & 8. pag. 156. add. c. Solennitatis. 16. dist. 1.
de Consecrat.* Sic nostris moribus in omnibus fermè pagis ac
vicis, testante *Speidelio in Notab. vocab. Kirchweih/* celebra-
tur Encænia, in quibus ruricolæ lautius & pinguius vivere so-
lent, & quoniam sæpius propter solennem festivitatem consan-
guinei & affines ex diversis locis conveniunt, ad frugale pran-
dium illos invitant, ubi plerumque occasionem capiunt de
sua parentela loquendi, & memoriâ eorum, suæque cogna-
tionis renovandi, & se in Domino exhilarandi, *vid. Dn. Abas-
yer. Fritsch. in tract. de Pagis, c. 21. n. 7.*

Th. LXX.

Sicuti verò Agapæ in Ecclesia primitiva usitatisimæ
tandem propter nefandum abusum sublata, *vid. Petr. Rava-
nell. in bibliothec. sacr. n. 6. sub hoc vocab. Oldekop. tr. de Aga-
pis.* sic quoque Encænia in multis rebus publ. sunt planè pro-
hibita. Cum enim, nomine saltim Encæniorum retento, vera
ac recta intentio negligeretur, & Baccho potius potationibus,
Cereriq; commensationibus sacra celebrarentur, tandè jurgiis,
rixis aliisque contentionibus fenestra aperta est *vid. Osiand. ad
c. 10. v. 22. Johann.* Nam rusticanis vino obrutis furor litigia
sub ministrat, *Mager. de Advocat. Arm. c. 15. §. III.* ex quo dein-
de dominis territorii non exigui multarum fructus proveni-
unt,

unt, *Knichen. de jur. territ. c. 4. n. 478. Wehner. in obs. pract.*
hoc vocab. mentionem quoque facit insignis hujus abusus
Martin. Luther. in seiner Haus-Postill über Sonn- und Fe-
stage in Explanat. Evang. Luc. 19. part. 2. fol. 87. ubi dicit: daß
sonderlich auf dem Lande da das BauernVolk zusammen kömpt/
alle Wirts-Häuser voll Volk sind / jederman schwelgt und
säußt/ biß endlich wenn sie voll und toll sind/ ein Hauen und Ste-
chen darauß wird / daß ein Sprichwort darauß ist worden/ den
Bauern soll man ihre Kirmesse alleine lassen/ & paulò post: Es
soll Christl. Obrigkeit vom Amtswegen die Kirchweihe / solches
säußes Gefräß und unordentlich Leben / tillich abschaffen / und
mit harter Straffe wehren / als ein solches thun/ da nichts gutes
jemahls auß kömten ist. In aliis vero Rebus, ubi adhuc encænia
vigent, abusus illi, qui olim magni & frequentes, quantum pos-
sibile, sunt abrogati. Diebus enim Encæciorum, ut in hono-
rem Dei cum debitâ devotione & gratiarum actione fiant, vid.
Casp. Ziegl. ad Inst. Lancelot. p. 527. horis matutinis prius sa-
cra peraguntur, & dein amicus amicum ad convivium invi-
rare non prohibetur, præeunte ipso Servatore nostro apud Job.
10. v. 22. jung. Inst. Lancelot. §. 19. tit. 18. lib. 2. His adde, quod
plurimis in locis finitâ messe instituantur; & quis erit tam in-
vidus, ut rulticanæ plebeculæ per tempus messis laboribus de-
fatigatæ hancce hilaritatem invidere vellet? Solent verò ut plu-
rimum juvenes rustici festivum hoc tempus saltu transigere,
qui ipsis, si secundum numerum supra præscriptum instituantur,
non est denegandus. Lepida verò sunt, quæ refert Manz. De-
cis. Palat. quest. 50. etiam ipsos religiosos, qui in loco Juris-
ditionem habent, omnibus viribus ad hoc niti, ut tubicines,
utricularios, lituanos, lyricines, vel fidicines constituent, &
per suos ministros saltantes & tripudiantes ad consuetum cho-
reæ locum deducant quasi religiosum quoq; institutum esset
choreas agere & tripudiare. Plus verò quam jocasa sunt, quæ
recenset Joh. Theodor. Sprenger. in Inst. Jur. publ. lib. 3. c. 23.

K

§. 5.

§.5. ubi de Civitate Rotenburgensi sequentia tradit: Est ibi
certa inter Pastores consuetudo. Omnes ferè, quotquot sunt
Pastores, circa tria milliaria ab ambitu urbis Rotenburgensis
in Ecclesia D. Bartholomæi conveniunt, ibique prius instituto
Processu in Ecclesiam S. Wolfgangi, è qua rectà hospitium agni
aurei, vulgo zum gulden Lamb/petunt, hilaritatis officia exercēt,
& in foro publicam saltationem instituunt, in quam nullus à
mechanicis admittitur, quod si verò quis eo audaciæ progre-
diatur, ut se intrudere velit, conjicitur in den Röhr-Kasten/vul-
gò, den Herterich. Rectè tamen *cit. Manz. loc. alleg.* ait hanc
consuetudinem esse collaudandam, si fiat saltatio eo animi af-
fectu & zelo, quo David Rex saltavit & subsiliit coram Domino
totis viribus, 2. Reg. 6. De defensione Encæniorum vulgò
Kirchweihe Schuß/evoluendus, cui volupe, *Klock. de Ærar.*
l. 2. c. 100. n. 3. Mart. Mager. de Advocat. arm. loc. supra cit.
LXXI.

Feriis solennibus annuatim ob causam profanam re-
currentibus annumeramus (I) natalem Imperatoris, & quo
imperium adeptus est, *l. 7. vers. nostris etiam diebus, qui vel
lucis auspicia, vel ortus imperii protulerunt. l. fin. §. 1. verb. si
in nostrum ortum aut Natalem celebranda solennitas incide-
rit. Donell. 24. Comm. c. 7.* Hodie propter illos Imperatoris
vel alterius Principis territorialis natalitios dies ordinariè fe-
rias non habemus, nisi fortean respexeris eorundè (II.) Cancel-
larias, vel alia Consilia Aulica superiora. Sequuntur in jure
nostro Justiniano dies Natalitii maximarum urbium Ro-
mæ & Constantinopolis, in quibus itidem jura differri & qui-
escere debent, *l. 7. C. de Fer.* Est autem Roma condita à Ro-
mulo 21. April. anno ante Christum natum 759. *vid. Coras.
ad. l. 1. n. 3. Dig. de O. J. in verb. condita fuit ante Christum
natum circiter annos septingentos.* Constantinopolis ab Im-
peratore Constantino sic dicta solennibus ceremoniis II.
Maji dedicata est, ut esset Orientalis Imperii sedes. Ideoque
nova

nova Roma dicta, *l. omni. 6. C. de SS. Eccles. Coras. ad pr. l. 2. n. 5. ff. de O. J. & Cuiac. ad. cit. l. 9.* quod vero Chytraus in Chronologia putat, Anno Christi 335. Constantinopolim esse conditam, ab eo non immeritò discedit Bucholz, in *indic. Chronol.* tradens, quod Byzantium Constantinus Anno Christi 330. instauraverit, & 11. Maji anni sequentis solenniter dedicaverit. Rationem, cur in natalitiis diebus Romæ & Constantinopolis debeant esse feriæ, hanc afferunt Jmpp. quod jura ab illis Urbibus sint nata: Fuerunt enim Regiæ urbes, in quibus erant translata insignia Romani Imperii, *Coras dict. n. 5.* Hodiè illi dies natalitii Romæ & Constantinopolis non sunt feriati, propter magnam declinationem istarum Civitatum, quæ de summo venerunt ad infimum juxta *Castrens. ad. l. 7. h. t. n. 3.*

Th. LXXI.

Præstant (III.) vacationem à litibus Feriæ messium, ne in rerusticâ occupati per in jus vocationem impediuntur sed litibus vacui eò melius colligendis fructibus vacare queant. *l. omnes. l. fin. C. h. t. Emeric. à Rosbach. in prax. civ. tit. 38 n. 9.* Sunt autem hæ feriæ de jure communi arbitrariæ, hoc est, pro locorum & temporum varietate maturius & brevius, tardius vel longius tempus constituitur, *l. Præsides. 4. ff. h. t. Wesenb. in parat. n. 6. eod. Rosbach. loc. cit. n. 8. add. Dissert. nostr. 9. 6.* Et ideò ordinationes judiciorum variorum sunt considerandæ, monente *Brunnemanno. ad l. 2. C. h. t. n. 8.* Sic in Camerâ Imperiali feriæ constituuntur ab 8. die Julii & finiuntur 14. Augusti, *vid. Ordinat. Cameral. p. 2. tit. 33. Schvvanm. in Process. Cameral. l. 1. c. 25. n. 2.* quamvis ibidem hoc tempore libelli supplices recipiantur, processus que & mandata cum vel sine clausulâ, maxime ob moræ periculû, decernantur aut denegentur, *Recess. Imper. noviss. de anno 1654. §. Die unterscheidung 88. vers. dann secundò in den Canicular ferien und andern Vacantien. Schvvanm. loc. cit. n. 5. Jung. F. M. P. Ord.*

c. 2. ubi feriæ habentur à 13. Julii usque ad 24. Aug. *Arnold. de Reyger, n. 4. verb. Ferie.* In regno Venusino has ferias planè non servari testatur *Robert. Marant. p. 4. dist. judic. 9. n. 19.* Sed an prædictis feriis partes litigantes possint renunciare, quæritur? quod rectè affirmatur per *l. 1. §. 1. l. 6. h. t. c. fin. eod. Marant. p. 4. dist. 16. n. 83. Gail. 1. o. 53. n. 16. 17. Jacob. Ayrer. in Process. histor. p. 1. c. 6. obs. 6. n. 21. p. 149. Hahn. ad Wesenb. n. 7. h. t.* ita tamen, ut semper prius impetretur consensus Judicis, *vid. Anton. Thesaur. Decis. Pedem. 39. n. 2. Dn. Struv. Exerc. 5. §. 35. in Syntagm. J. C.* Th. LXXIII.

Quid in jure nostro civili usuq; Justiniano receptum sit, videri potest ex *l. 2. C. h. t.* Quoniam verò hæc lex oportunitatibus & anniversariæ maturitati nostrorum locorum hujusque septentrionalis cæli optimè, contra verò plagis orientalibus minimè convenit, ideò etiam subdititiam nec à Romanis Imperatoribus latam esse existimant *Albert. de Ros. ad l. 1. h. t. Speckhan. cent. 1. q. 61. n. 4. & Dd. comm.* Extare verò fragmentum hujus constitutionis in *fin. l. 1. C. Theodos. de Fer.* refert *Gotofred. in not. h. l.* quod tamen ex contextu non apparet. An verò hæc *L.* sit Theodosii Magni, dubitatur? Negat hoc *Alciat. lib. 6. pagepy. c. 9.* quia sita est inter Constantii & Constantini magni sanctionem; Theodosius autem, cui inscribitur *l. 2.* nequaquam medius inter illos Imperatores regnavit, sed secundum *Alciatum* circiter circa annum 80. post Constantinum M. & Constantium; vel secundum *Bucholzerum*, anno Christi 379. ad Imperium pervenit. Exercitii gratiâ, salvis tamen semper iis, quæ protuli in *θ. 9. hui. Diss.* affirmativam defendam. Quare respondendum judico *Alciato*, verum esse, juxta Imperatorum tempora *LL.* in Codice collocari, *l. 1. §. pen. de Nov. Cod. faciend.* Id quoque admitto, Theodosiū multis post annis, & circiter 80. post Constantium & Constantinum Magnum dignitatem Imperii adeptum esse. Ordo interrim non rarò invertitur, nec ubique semper *LL.* secundum Impera -

peratorum tempora ponuntur, prout apparet ex *l. 1. de dol. mal.* collatâ cum *2. seqq. LL. ac l. 1. de Pact.* Deinde argumentatur *Alciatus* hoc modo: Tempore Theodosii non usurpabantur barbaræ phrasæ in lingua Latina, in hâc autem lege deprehenditur barbara phrasis, quia in fine vocabulum *irritatur* habemus, pro: *in nihilum redigitur*, quæ vox apud probatos Auctores in hac significatione non reperitur, sed canum rabiem & provocationem ad iram, nec infirmitatem actus, denotat. Sed ut Horatius ait: quandoque bonus dormitat Homerus. Tertium & postremum argumentum est: in antiquis Codicibus non reperitur *dict. l. 2.* Nec *Accursius* Glossas adjecit, ac *Dd. comm.* eam non agnoscunt, illam nullo commentario explicantes. Ast idem posset objici contra *l. ult. C. de juram. propter Calum. dand.* inde tamen non sequitur, de Autore legis, dubitandum esse. Quare, quamvis ut *Contius* refert, in veteribus codicibus *dict. l. 2.* non reperiatur, minimè tamen inde inferendum erit, illam Theodosio perperam assignari. Dissentit *Alberic. in comm. l. 1. h. t. dict. l. 2.* adscribens privatæ personæ *Galgosio*, cujus meminit *Accurs. in not. l. fin. ff. ad L. Cornel. de Fals.* & propterea putat *Albericus*, illam non haberi pro lege, *dict. l. fin.*

Th. LXXIV.

Eodem modo (IV.) tempus vindemiale à litigio vacuum esse pronuncio per ea, quæ *th. 72.* proposui, nihil refragante *l. 20. ff. de in Jus vocand.* Ubi à vinea quis in jus vocari posse dicitur. Sive enim cum *Godofr. in not. ad l. c. pro vineâ, Januâ* substituo, sive (quod melius) textum non de eo tempore, quo vindemia est, sed potius alio, interpretor. His (V.) addunt *Jason. & Costal. ad l. 4. ff. de Fer. Umm. Diss. 7. n. 34.* tempora spargendorum seminum, *vid. Perez. in præcët. ad Cod. n. 4. h. t. Ungepaar. in Comm. ad Decretal. n. 9. eod.* pro quibus facit *l. omnes. 3. C. de Fer. verb. ut non aptius alio die frumenta sulcis mandentur.* Verum has ferias in jure nostro

reperiri vix puto, quamvis, uti docet *Magnific. Dn. Schilter. Exercit. Theoricopract. 7. 8. 12. & 27.* parcendum sit agricolis circa sationem occupatis, citra tamen feriarum solennitatem: nec quicquam contra nos militat *l. cit. omnes. 3.* ibi enim non constituuntur ferix seminationis anniversariae, sed sermo est de calu, quando necessitas urget occupationem circa rem rusticam atque ita seminationem.

Th. LXXV.

Ferix porro solennes propter causam humanam (V.) sunt Nundinae privilegiatae & majores, vulgo *Messen/ Nam* & has visitantes, quamdiu durant, pro debito privato alibi contracto (secus pro eo, quod in ipsis nundinis initum est, *l. 19. ff. de Judic.*) arrestari & in adeundo & in abeundo non posse, docet *l. un. C. de Nundin. ibiq; Bartol. Felin. in c. causam. X. de rescript. Herm. Hermes, in Fascic. J. P. c. 11. n. 104.* quamvis privilegio hoc hebdomadales quoq; nundinas jure Rom. gaudere, & multis in municipiis adhuc esse in usu, velit *Zahn. Jchnogr. municip. c. 62.* quod tamen moribus nostris non observatur, vid. *Brunnem. ad cit. l. un. C. h. t. n. 1. Marquard. de Jure Mercator. l. 1. c. 13. n. 43. & seqq.* Imo & Francofurtenses vi privilegiorum in nundinis solennioribus tam ex consuetudine inveterata, quam Friderici III. indultu jus arrestandi sibi vindicant, prouti disputatum in causa Oppenheim & consortium dicit *Caspar. Klock. de Contribution. c. 3. n. 83.* Sed nec horum speciale jus me stringit. Extenditur autem hoc nundinale privilegium non solum ad ipsos mercatores & eorum administratos, sed & ad omnes reliquos, qui tanquam emtores aut venditores, adeoq; mercimoniorum causa in nundinis concurrunt propter generalitatem textus in *l. cit. un. ibiq; Brunnem.* a quo, uti tamen putat, non dissentit *Carpz. ov. p. 1. C. 30. def. 24.* solos intelligens cives & opifices, qui licet in loco nundinarum commorentur, haud tamen negociantur, h. e. nec emtores, nec venditores sunt. Sic actio insimul datur arrestato contra
credi.

creditorum, qui ita in nundinis ejusdem bona vel personam frivole arrestari curat, non modo injuriarum, verum etiam ad refusionem sumptuum, damnorum, interesse ac lucri cessantis, prouti multis Authoribus comprobatur & præjudiciis confirmatur *Marquard. loc. cit. n. 45. & seqq.* Cessat interim hoc nundinarum privilegium multis modis, v. g. (1.) si debitor fuerit de fugâ suspectus, *Marquard. l. c. n. 57. Peck. de Jur. sist. c. 7. num. 7. Brunnem. l. c. n. 3. Dn. Schilter. Ex. Theor. pract. 7. §. 30.* ubi contra *Carpz. def. 25. cit. const. 30.* ipse arrestum in foro Saxónico in Nund. Numburg. impetrasse testatur. Vel (2.) si quis nundinarum favori renunciaverit, *Dn. Fritsch. de Jur. nund. c. 7. num. 3. & seqq.* Item (3.) si debitum fuerit juratum, *Anton. Freundeberg. de Rescript. Morat. conclus. 30. num. 20.* Et deniq; si finitarum, ut inceptarum, signum per campanam publice detur, *Carpz. cit. Const. 30. def. 28.* De Nundinis an die dominico institui queant, *vid. Dn. Fritsch. Princ. peccans, cōclus. 22. per tot.*

Th. LXXVI.

Feriæ minus solennes seu repentinae sunt, quæ ob incidentem causam extra ordinem solent indici, *Scotan. Exam. jurid. q. 2. b. t.* itidemq; vel ob causam *divinam*, vel *profanam* instituuntur: ad *illas* refero ferias, quas vocant pœnitentiales, *Die Suswund Beht. Tage* in quibus Conciones habentur, Deoq; preces offeruntur ad avertendam pœnam, quam meriti sumus, *vid. Carpz. in Jurispr. Cons. lib. 2. tit. 17. def. 261.* suntq; interdum cum jejuniis conjunctæ, & omnem profani laboris humani tam mente, quam manu expediendi (solum extremæ necessitatis casu excepto) cessationem important. His (2.) accensio dies festos, in quibus Deo gratiæ aguntur ob bonum quod, forte contingit, v. g. ob pacem redditam, uti Viennæ 1650. factum esse testatur *Schaltz. in Chronic. pag. 618.* & nos adhuc quotannis per totam fere Germaniam celebramus. Quæ ob causam *profanam* habentur, variè pro arbitrato indicentis instituuntur, uti (1) ob adventum Principis (2) propter celebratas nuptias, *vid.*

vid. *Theatr. Europ. Tom. 3. p. 374. (3.)* Si principi proles nascatur, *Schultz. Chronic. pag. 620. & pag. 546. (4.)* ob victoriam, *Theatr. Europ. Tom. 3. p. 467. Tom. 7. p. 965.* & tandem ob quamcunq; publicam lætitiã, aliamq; causã, *Henric. Zas. in Comm. ad ff. n. 2. h. t.* Et hæc dicta sufficiant, fateor equidem, exactiorem fertilissimã hancce materiã requirere elaborationem, alit quoniam pagina præter opinionem crevit, temporisque penuriã hac vice impediã, filium abrum-po & B. L. ut errores condonet, rogo.

COROLARIA.

1. *Polygamia non est contra jus nature.*
2. *Nec Matrimonium inter fratrem & sororem.*
3. *Juramentum per angelos est licitum.*
4. *Non excusatur Abraham à mendacio Genes. 20. v. 2.*
5. *Judæi in Rep. possunt tolerari.*

TExtibus è Juris variis, DILECTE VWEBERE,
Tã bene contextum dum modò prodis opus:
Ipsa Tuum fatagit certatim intexere nomen
Diva Minerva suo, diva Diceq; peplo.
Pergito Tu cœptam pertexere sic benè telam,
Dexter & egregius sic mihi *Textor* eris!

Hisce Tibi,

Per-Exime Webere, Amice dilecte, post peractã Dissertationis hujus de Feriis elaborationem animitus omnem felicitatem precor

Johannes Georgius Simon, D.

FINIS.

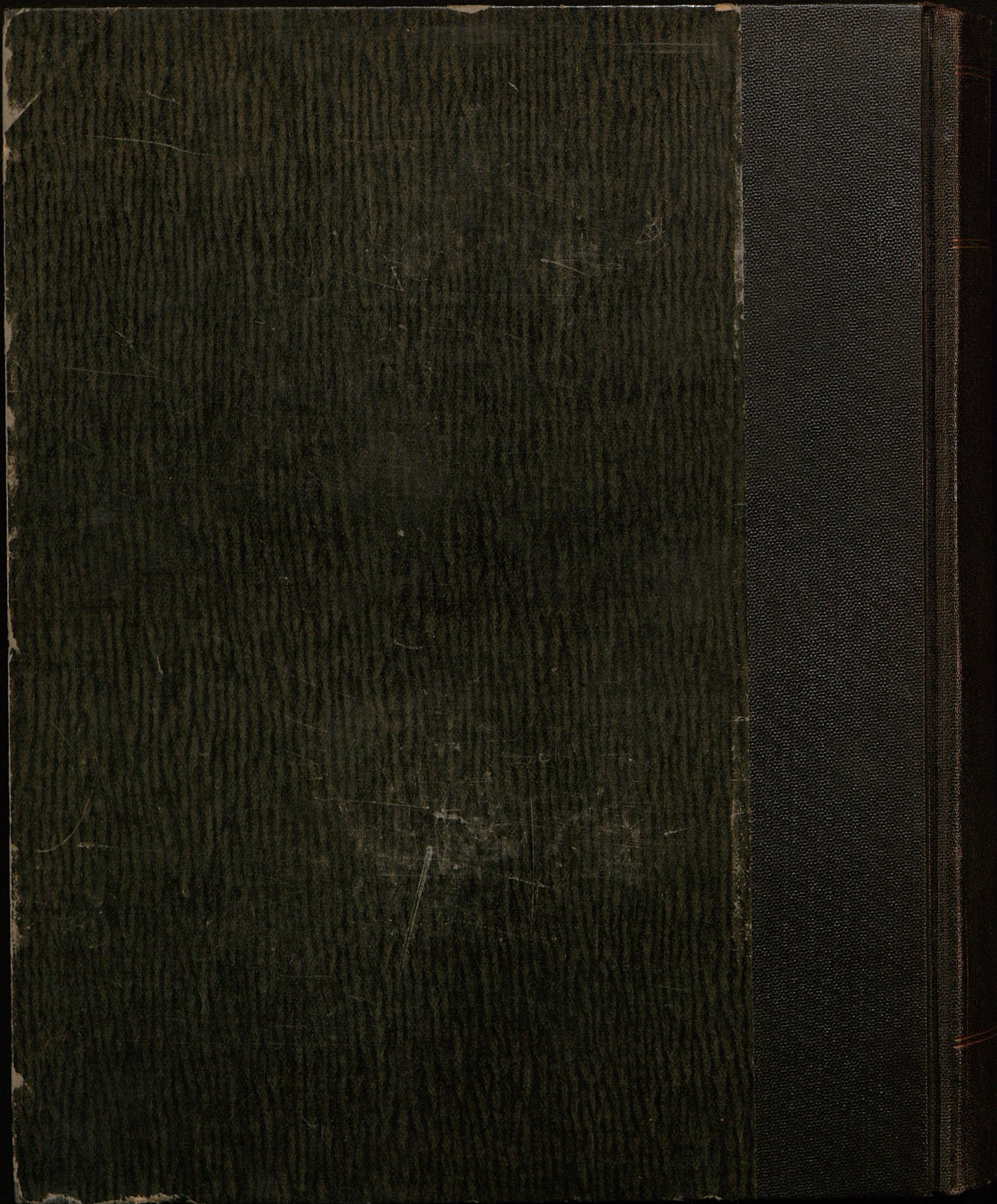

(x2282150)

VD17

20

1675,29
10.
15

J. N. J
F E R I A S

PRÆSIDE
JOH. GEORG. SIMONE, D

PUBLICE DISCUTIET
SEBAST. HENRIC. Weber, N.P.C
VVALHUS. EICHSFELD

AUTOR
JENÆ. DIE. XXVII. MARTII. A. C. M. DC. LXXV

TYPIS. MULLERIANIS

98